46ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 327 Կ. ՊՈԼԻՍ, 1902 ՄԱՅԻՍ 10/23 ՈՒՐԲԱԹ 14 ՍԵՊՏԷՄ. 10 ՄԱՅԻՍ 1318

JOURNAL ARMÉNIEN
MANZOUMÉI-EFKIAR
38, Grand' Rue de la S-Porte, 38
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԻՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Պապը Ալի ճատտէսի, 38
Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ եւ չեն տրուիր։

Մանզումէի Էֆքիար

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افکار
ارمنیجه یومی و سیاسی غزتهدر
اداره‌خانهسی: باب عالی جاده‌سنده نومرو ۳۸

ԳԱԶԱՆՈՒԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Տարեկան Կիսամեայ
Պոլսոյ համար 80 ղ. 50 ղ.
Գաւառներու համար 108 » 60 »
Արտասահմանի համար 25 ֆր. 13 ֆ.

ՑԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 ղրուշ։
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ։

10 ՓԱՐԱ — "ՄԱՆԶՈՒՄԷ,, ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ, ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ԼԷՄԱՆ ՀԱՆԸՄԻ ԴԱՏԸ

Այսօր Թերթիս Գ. երեսին մէջ կը հրատարակենք Լէմանն հանրմի սրատեսիլ դատին մանրամասնութիւնը որուն շահեկանութեան պատճառով մեծ տեղ նուիրած ենք թերթիս մէջ։ Անոնք որ պատահութիւն չունեցան այս մանուածապատ դատը սկիզբէն կարդալ, կրնան ցուցիչներէն սանալ մեր երէկուան թիւը, զոր այսօր կրկին տպել տարուեցանք, ամէն կողմէ արտայայտուած պահանջները գոհացնելու համար։

Վաղուան թուով կը լրանայ Լէմանն հանրմի դատը, զոր կը յանձնարարենք կարդալ՝ մանաւանդ անոնց որոնք կարգուելիք մանչ կամ աղջիկ ունին, որովհետեւ ամուսնական կեանքի ամէնէն հրահանգիչ մէկ պատկերը ի յայտ կուգայ այս դատին մէջ։

ԳԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԱԼՋԱՍ - ԼՕՌԷՆԸ

Վիրէլմ Բ. հրովարտակ մը ուղղեցով Ալզաս-Լոռէնի կառավարիչ իշխան Հոէնլոէի՝ ջնջեց այդ նահանգին վարչութեան վերաբերեալ 1871 դեկտ. 30ի օրէնքին 10րդ հատուածը, որ իշխանութիւն կուտայ տեղական կառավարչին՝ անմիջական միջոցներ ձեռք առնել՝ երբ հանրային ապահովութիւնը վտանգի ենթարկուի, ինչպէս նաեւ կրնուորական վարչութիւն հաստատել և պաշարման վիճակ, 1849 օգոստ. 9ի օրէնքին համեմատ։ Այս վերջի օրէնքայ որ ֆրանսական վարչութեան շրջանէն մնացած է, կը տրամադրէ որ կառավարիչը միշտ, ուզած վայրկենին՝ ամէն կողմ գրաւէ զէնքերը։

Արդ, խնդիր է գիտնալ թէ ինչ եղած է Գերմանիոյ կայսեր բուն նպատակը՝ վերոյիշեալ հրովարտակը ուղղելով։ Եթէ այդ հրամանագրին մէջ Վիրէլմ աւելցուցած չըլլար թէ «Ալզաս-Լոռէնը այժմ լուն իր հայրենիքին վերադարձած է», անշուշտ պիտի ստիպուէինք ըսելու թէ Հէնլոէներու պետը կը ջանայ սիրաշահել ֆրանսացիները և զինու զօրութեամբ դրաւուած նահանգի մը դիւրատարական վիճակը վերցնելով՝ ատիճան մը մեղմացնել Սէնատի և Մէֆի պարտութիւնց յիշատակը։ Այո՛, ազգայնութիւնը, լեզուական ազգայնութիւնը և ատիճան մ'ալ պատմութիւնը կը վկայեն թէ, Ալզասի նահանգը գերմանական եղած է, ֆրանսական տիրապետութենէն շատ առաջ։ Եւ Բայզերը (ինքը՝ Գերմանիոյ կայսրը) իրաւունք պիտի ունենայ ըսելու թէ «այժմ իր բուն հայրենիքին վերադարձած է» երբ միայն Ալզասը ակնարկած ըլլար։ Բայց, ցարդ ոչ է լուրջ պատմական և հնագէտ՝ չէ համարձակած ըսելու թէ, Լոռէնն ալ գերմանական է։ Արդէն՝ ժողովուրդին ֆրանսական բարքաւոր, սովորութիւնները, աւանդութիւնները, պատմական անցեալը՝ անխուսափելի վկաներ եղած են գէթ մինչեւ այսօր, և յայտնի է թէ, եթէ հակառակ պարագային Լոռէնցիները խմորուին գերման տարրին հետ, ատիկա անցեալը հերքող պայման մը չպիտի կարենայ կազմել։ Երկրորդ, խնդիր է գիտնալ թէ, Պիզմարք և Բրուսիա՝ դեռ տեղի չտուած 1870ի պատերազմին, մտածեցին արդեօք թէ Ալզաս-Լոռէնը գրաւելու գաղափարը մնուցանելով, կորսնցուած և կամ ձեռքէ հանուած նահանգի մը տիրելու մտադիր են, թէ՝ պարզապէս բրուսիական հողերուն և կամ ապագայ Գերմանիոյ կայսրութեան նոր երկիր մը աւելցնելու։

Իրաւ է որ գուշակել ուզելու ունայնամտութենէն չենք ախորժիր, բայց աւելի քնական և տրամաբանական կը գտնենք երկրորդ ենթադրութիւնը, քանի որ, եթէ ընդունելու ալ ըլլանք որ Ալզաս-Լոռէնը ժամանակին գերման իշխանապետութիւններէն մին կազմած է, դարերէ ի վեր ֆրանսական տիրապետեան տակ ապրած ըլլալը միայն բաւական է հերքելու առաջին պարագան։

Միւս կողմէ, Ալզաս Լոռէնի դիկտատորական վարչութեան 32 տարի ետք միայն ջնջումը, ամէնէն աւելի ջախջախիչ համոզումը կու տայ մեզ ըսելու թէ, Գերմանիա՝ հաւատարութեան միջոցն է որ ի գործ դնել որոշած է։ Հետեւաբար՝ այս միջոցին նորհիւ սպասուած արդիւնքէն յառաջ գալուն և կամ չգալուն խնդրոյն նկատմամբ՝ գաղափար մը չպիտի կարենանք յայտնել, և պիտի գոհանանք ըսելով թէ՝ պէտք է ժամանակին ազդեցութեանը սպասել, որ մարդոց կանքին մէջ՝ իրարու հակառակ գաղափարները և կամ համոզումները մեղմացնող հաւասարակշռող և յանախ հաշտեցնող ամենէն մեծ բարոյական ուժն հանդիսացուցած է։ Բայց, սպասելով, զէթ կրնանք գաղափար մը յայտնել Վիրէլմ Բ.ի հրովարտակէն անմիջական արձագանգին նկատմամբ։

Այդ հրովարտակը անշուշտ պիտի զայրացնէ Ֆրանսացիները և իւր թափած պիտի ըլլայ իրենց վրէժխնդրութեան հուրին վրայ, քանի որ «այժմ բուն իր հայրենիքին վերադարձած է» նախադասութիւնը՝ իսկապէս կը մուցնէ Ալզաս-Լոռէնի ժողովուրդին՝ այսուհետեւ աւելի հանգիստ ապրելու հաւանութեան գաղափարը։

Մենք չենք զարմանար որ Վիրէլմ Բ. մտադիր եղած ըլլայ այս տպաւորութիւնը յառաջ բերել։ Գերմանիոյ կայսրը «ատամն ընդ ատամն» քաղաքականութեան կը հետեւի, և քաղաքականութեան միջազգային մրցման մէջ, միշտ հետապնդած է առաջինը հանդիսանալու իղձն ու գաղափարը։ Բնական է նաեւ այդ մրցումը աւելի Ֆրանսայի դէմ ըլլայ, և բնական է որ, երբ տեսնելով որ իր եղբօր իշխան Հանրիի Վաշինկթօնէն մեկնումէն անմիջապէս վերջը, Մ. Նահանգաց կառավարութիւնը շատ աւելի դերաղանց համակրութիւն մը ցոյց տալու համար հանդէպ Ֆրանսայի, կը հրաւիրէ այս վերջինը զօրավար Ռոշամպոյի յիշատակին կանգնած արձանին բացումին, Վիլհէլմ Բ. կարծես սկեպտիկ՝ հանդէպ ամերիկեան բարեկամութեան, այս անգամ Մեծն Ֆրէտէրիքի արձանը կը նուիրէ՝ սրտագին և յուզիչ խանդաղատանօք։ Իսկ Եւրոպիոյ մէջ կարծես իր պատասխան Մ. Լուպէի և Ռուս վեհապետներուն այցելութեան, Ֆրանքֆուրտ հացկերոյթներու, բաժակաճառերուն, զօրահանդէսներուն և նաւահանգիստներուն, կը յիշեցնէ Ֆրանսայի և Գերմանիոյ 70ի յաղթանակները, և կարծես ըսել կ'ուզէ «Ես չեմ վախնար քեզմէ, Ֆրա՛նսա, մինչեւ իսկ Ռուսիայէ»։

Ցիրուաբ Ֆրուբի թնդանօթներուն և Մավզերի հրացաններուն կոթնած գերման երկիրը՝ և Մոլթքէի ռազմագիտութեամբը սնուցեալ գերման զօրավարներուն վառվռուն իմացականութեան ապաւինած Բայզէրը՝ տոկուն ընթացքի և իրենց յատուկ խտացած տրամաբանութեան տիպարներ կը հանդիսանան։ Այդ ալ արժանիք մ'է, քանի որ ինքնատիպութիւնը մարդկային մեծ յատկութիւններէն մին է։

Ա. Տ. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ

«Մ'Ա՞Լ» ԹԷ «ՄԸՆ Ա՛Լ»

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԽՄԲԱԳԻՐՆԵՐՈՒՆ

Դիտած եմ որ պատ. Թերթիդ մէջ հրատարակուող գրուածքներուս մէջ՝ մ'ալ, մ'է, մ'էջ և այլն ձեւերը փոխելով՝ մը՛ալ, մը՛է, մը՛էջ կ'ընէք, իբրեւ անշրաժեշտ սրբագրութիւն նոյնը նաեւ ուրիշ յօդուածներու մէջ և նորահաս գրողներու մէկ մասին կողմէ այդ ճիգը կը տեսնուի՝ իբր նորութեան դրոշմ ու հրապոյր, որ սակայն չ'արդարանար։

Իբր թէ հնչումի վայելչութեան համար կատարուող այդ փոփոխութիւնը, ըստ իս, լոկ հետեւողութիւն մ'է և բռնազբօսիկ։ վասն զի նոյն իսկ գաւառներուն մէջ ուր ժողովուրդին ստուար մասի գրողները, սկիզբէն ի վեր սովոր են նոյն ձեւերը կրճատուած գործածել, հիմա։ հոսանքէն մղուած՝ անհրաժեշտ կը սեպեն յաւելուածական ն յօդով դանդաղութիւն մ'ալ աւելցնելու իրենց գրուածքներուն վրայ։

Այդ նախանձախնդրութիւնը երանի՜ թէ ցոյց տայինք լեզուական անհրաժեշտ կէտերու համար, և չինծու հետեւակութիւն մը չցուցադրէինք։ Եւ որովհետեւ գաւառի գրողները տարութիւնն ունին ազդուելու Պոլսոյ գրբոյներուն գործածած լեզուէն, ոճէն, ձեւերէն, աղէկ է որ աս վերջինները սխալ ճամբու մը չառաջնորդեն զանոնք, ինչպէս, ներկայ պարագային մէջ, բնական ու պարզ՝ միանդամայն ընդհանրացած և աւելի արագ հնչուող ձեւը ծանր ու դանդաղ հնչումի չփոխեն։ Ես պիտի ըսեմ որ եթէ մը՛ալ, մը՛է և մը՛էջ ձեւերը տիրող ու մեծամասնութենէն ընդունուած իսկ ըլլային, պէտք էր դէպի հակառակ ճիգ մ'ընել և սահուն ու դիւրին ձեւն ընդունիլ։

Թէ ինչո՞ւ կրճատուած ձեւը նախընտրած եմ Տարբերան Թիւրքանոթներու և Լրոյսոդիլ Դասընթացիս մէջ։

1º Անոր համար որ աւելի պարզ, աւելի կոկիկ, աւելի դիւրին ու քնական կը գտնեմ մ'ալ, մ'էմ, մ'էս, մ'է ձեւերը։

2º Անոր համար որ այդ ձեւերը աւելի կանոնաւոր ու բանաւոր են։

3º Անոր համար որ գաւառներէն մեծագոյն մասը, ինչպէս և Արեւելեան Հայերը սկիզբէն ի վեր յօդի յաւելումը չեն ճանչցած։

4º Անոր համար որ քերականին ու գրողին պարտքն է լեզուն աւելորդ մանրիկներով, խճողումներով չբեռնաւորել՝ և պարզ ձեւերը նախընտրելու հետամտիլ։

Հոս աւելցնեմ թէ բոլորովին դատատապարտելի և մեղադրելի կը գտնեմ այն ամէնքը, որոնք լեզուն պարզել, զտել, կոկել ջանալու տեղ, վերջերս ջանքեր մը կ'ընեն աշխարհաբարին մէջ թխմելու լեզուի, հոլովումի են ամէն հին ու նոր ձեւերը անխտիր. այսպէս՝ աշխարհաբարի հոլովման ձեւերը աւելի ամփոփ ու կանոնաւոր չներկայացնելէ զատ, բազմաթիւ ու բազմատեսակ բացառութիւններով, նոյն իսկ գործածելի ձեւերով՝ լաբիւրինթոս մը դարձնելու չխըղճացին։

Ընենք նաեւ. քերականին պարտքն է ճշդութեան հետամտիլ և արդի ժամանակներու լեզուական ու քերականական ոգին չանտեսել, օրինակ մ'է անա այս մը բառը (քանի որ անոր համար կը խօսինք)։ Իրաւ է որ Այտընեան կ'ընդունի զայն իբր անորոշ յօդ, բայց 1866 էն ի վեր շատ բան փոխուած, ճշդուած է լեզուներուն մէջ, և մասն բանիներու դասաւորման մէջ աւելի գիտական ոգի մտցուած է, այնպէս որ այդ մը բառը անցած, տեղաւորուած է Անորոշ Ածականներուն մէջ, որով ալ հարկ չի մնար Յօդերու գլխուն վրայ նոր խճողում մը, տարտամութիւն մը աւելցնել։

Դառնալով մեր նիւթին, կ'ըսենք. թէև Այտընեան իր քննչականին մէջ մը ին վրայ կանոն մը դրած է, (էջ 25, կանոն 90), սակայն լաւագոյն կը սեպենք այդ կանոնին վերջին հատուածը ընդհանրացնել, քանի որ «չատ հեղ կ'ըսուի նաեւ կրճատելով՝ Անգամ մ'ալ, հա՞ մ'ալ։ (Տես նոյն կանոն), և քանի որ մը ձեւը գրբր. ի—ն էն յառաջ եկած չէ»։

Բայլ մը աւելի՝ դէպի կանոնաւորութիւն ու ճշդութիւն, և չփոթութիւն մը պակաս՝ լեզուի ձեւերուն ու կանոններուն մէջ։

ՍՄԲԱՏ ԴԱՒԹԵԱՆ

1/14 մայիս 1902

ԿԻՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

ՃՇՄԱՐԻՏ ԿՆՈՋ ԻՐԱՒՈՒՆՔԸ

Ճշմարիտ կինը, որ բարոյական աշխարհին մէջ այր մարդուն սրտին մտերը երդելու սահմանուած է, տխուր իրականութիւն մ'է յայտնել թէ, անոր արդար իրաւունքը դեռ չէ ճշդուած։ Այն ամէն ազնիւ խօսքերը որոնք ճըշմարիտ կնոջ մը ճակտին կը նետուին, գեղաժպիտ լուսնին ճակտին սեւ ցեխի կտորներ նետելու կը նմանին։ Ամուսնութեան տեսակէտով ինչ է այր մարդուն հայեցակէտը, չատեր ո՛չ թէ այս հարցումին պատասխանը չեն գիտեր, հապա այս մեծագոյն հարցումը երբեք չեն ըրած իրենց։ Երջանիկ ամուսնութիւնը այն չէ որ ոսկիէն զարդերով ու չքեղ սեղաններով կը կատարուի, հապա երջանիկ ու խոստմնալից ամուսնութիւնը այն է որ իմաստութեամբ կը կատարուի։ Երբեմն մարդիկ կը փորձուին կիները ձաղկելու, զանոնք առնարգելու, ինչ որ զօրաւոր մարդերին պատիւ չի բերեր։ Հարկ է ըսել թէ մեծապէս կը սխալին այս մեծխօսիկները։ Գիրքերու ամէնէն պատկառելիին մէջ ուշագրաւ պատմութիւն մը կայ զոր շատերու տեսութենէն վրիպած ըլլալ կը կարծենք. առաջին մարդը դըրախտի մէջ էր, ուր երկինքէն աչք մը անոր մենակեաց կեանքը տ'ունելով «աղէկ չէ» ըսաւ. յետոյ օրը Արարիչը առաջին հարսը առաջին մարդուն պիտի նուիրէր, այս առթիւ երկինքի գեղեցիկ թռչուններով ու երկրի ազնիւ անասուններով հանդէս մը տրուեցաւ, անոնց ամէնը կարգ կարգ առաջին մարդուն առջեւէն անցան. տեսարան մը, որուն նմանը ուրիշ մը տեսած չէ։ Այս գեղեցիկ հանդէսին նըպատակն էր, մարդուն ամուսնութեան նպատակը բացատրել, նաեւ սորվեցնել անոր թէ կինը իր տեսածներէն գերադաս ու իրեն հաւասար մէկն է։ Տրամաբանօրէն դատելով, այր մարդը ու կին մարդը երկու հաւասար մասեր են, որոնք ամբողջութիւն մը կը կազմեն։ Գիտութեան շատ բան կը պարտինք, ուստի գիտութիւնը կ'ըսէ թէ զօրաւորները անոնք չեն որ վիթխարի ծառեր կը տապալեն, ֆիզիկական զօրութիւնները կարեւոր են թէև, սակայն բուն զօրաւորները անոնք են որ բարոյական աշխարհին մէջ մտաւոր ու նքանչելի գործեր կը կատարեն։

Ստուար թիւ մը կը կազմեն այն կիները որոնք այր մարդուն հաւասար մտաւորական գործեր արտադրած են. ներհուն բարոյախոսները կ'ըսեն թէ՝ կարգ մը հրեշտակներ կան որոնք հոգիներու սպասաւորուն կ'ընեն, ուստի ինչ պիտի ըսենք ճշմարիտ կնոջ համար, որ մարմնին ու հոգիին միանգամայն կը ծառայէ։ Եթէ այր մարդը կնոջ համար կը մաքառի բիւր նեղութիւններու դէմ, կինն ալ այր մարդուն համար կը մաքառի փոխադարձաբար։ Տգեղ նախապաշարումի արդիւնք է ըսել թէ կինը տկար է. կինը տկար եակ մը չէ, հապա ջենջ եակ մ'է ան որ ցաւերուն մեծագունին ենթակայ է, վհատիլ երբեք չի գիտեր, կեանքի ու մահուան սահմանագլուխներուն վրայ կեցած, շատ մը զօրաւորները իրենց ծուռ ճամբաներէն ետ կը դարձնէ։ Երբեմն՝ մարդիկ իրենք զիրենք տկար կ'զգան, զի իրենց թաքուն զօրութիւնները չեն գործածեր, եթէ կին մարդը քիչ մը աւելի խնամք տանի իր հոգեկան զօրութիւնները դաստիարակելու, զանիկա խիստ տարբեր պիտի գտնէինք արդի վիճակէն։

Գեղեցկագիտական ու գեղարուեստի տեսակէտն գիտելով՝ այս երկու էակները կրնաք երկու կենդանի արձաններու նմանցնել, երբ կին անուն կենդանի արձանը կը դիտենք, կը տեսնենք թէ ամենաճարտար ձեռք մը ամենասիրբ կերպով ձեւակերպած է զանիկա. հետեւաբար կին մարդը այր մարդէն ստորին դասելը լոկ նախապաշարումի արդիւնք է. քանդի Արարիչը զանոնք իրարու հաւասար ձիրքերով ստեղծած է։ Առանց օգնական ընկերի, եթէ այր մարդը դրախտի մէջ ալ գտնուի, կրնաք ըսել թէ ինչոտ վիճակ մ'ունի. հեռացո՛ւր կինը այր մարդէն, կը քայլայուի ան, ու կեանքը անոր համար տառապանք ու մահ է։ Եթէ ուզէինք ճշմարիտ կնոջ կատարած դերը ճշդելու. այն ատեն մեր թեւերը տարածելով մեր էութեան պարպանը, բարոյական ամուր թեւք մը ու մեր հոգիին հրեշտակը պիտի հուչակէինք զանիկա։ Ճշմարտութեան կինը դարերու ընթացքին մէջ միշտ ներշնչող հոգի մը եղած է, ամենահակայ մանաստեղծներուն քնարները յուզած ու անոնց թռիչներ տուած է. հանճարեղ հոգեբանները կնոջ հոգեկան զգացումները խիստ նուրբ ու վեհ կը գտնեն, անոնց մեղմ խօսքերը յուսահատ մարդիկները գերեզմաններէն դուրս հանած են։ Ցաւալի է ըսել թէ փոխանակ կնոջ վրայ, լուրջ համոզում մը ունենալու, չատեր նախապաշարումով կ'ապրին անոր մօտ, կործանարար տգիտութիւն մ'է այս՝ որու երեսէն տուները մէյմէկ դժոխք կը դառնան։ Բարոյական աշխարհին մէջ այր մարդիկ կիներու շատ բան կը պարտին, մեծ դրամատէր մը, որ բաղդին անօրինաց հարուածներէն հոգի ու մտքերի վրայ նստած էր, իր ապագայ հարստութեան համար «կնոջս քաջալերական խօսքերուն կը պարտիմ» ըսած է։ Ճշմարիտ կինը զօրութիւն մէ որ իր մեղմանուշ խօսքերով այր մարդուն կատաղի բարկութիւնը գերի կը բռնէ ու զանիկա անոր աւերիչ հետեւանքներէն կը փրկէ. լուսին մէ՛ որ անոր սեւ հոգերուն մէջ կը ժպտի ու հրեշտակ մը որ այր մարդուն սրտին մէջ

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹԵՐԹՈՆԸ 11

ՀԱՆՐԻ ՄՕՆԷ

ՆԱԽԱՆՁՈՏ ԿԻՆ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

Ե.

Միւսները միեւնոյն բանը կամ անոր մօտ բաներ մը կ'ըսէին, նուազ լիրբ, նուազ սպառնական։

Բօպէր բարկացած ուսերը թօթուեց։

Արդէն նոյեմբեր 20ին չպիտի վճարեր այս ամէն վաշխառուներուն։ Ամուսնութիւնը որոշուած էր և գնդապետը իրեն 200,000 ֆր. պիտի տար իր պարտքերը գոցելու համար։

Ո՞րչափ հաճոյք, երջանկութիւն պիտի զգար պանքոմներու ծրար մը նետելով անոնց երեսին, այն պահուն, երբ զինքը անարգելու մտադիր էին. սա Վոլարը մանաւանդ... Մինչդեռ մը որ իրեն խաղցած էր բոլոր կարելի խաղերը, որ իրեն քայլ մը առնել չէր տար և որ կը գրգռէր իր յանախորդները ցած կեղծաւոր կերպով մը, սատյոդ խօսքերով և թաքուն ակնարկութիւններով։

Այս «պարկեշտ» վաշխառուներէն վրէժ առնելու գաղափարը, Բօպէրը զուարթացուց քիչ մը։

Նամակները արկղեկի մը մէջ դըրաւ, նկարին առջև վերադարձաւ և սկսաւ նայիլ պատկերին՝ երկարօրէն, եռանդնագին...

. . . . . .

Ցանկարծ, ճիչ մը բարձրացաւ, ճիչ մը ցաւագին, անարեկիչ, մահուան արհաւիրքներով լեցուն։

Բօպէր դէպի դուռը վազեց։

Բացաւ։

Ֆերնանտ տաղաւար տանող անցքին վրայ տարածուած էր, առանց շարժումի, առանց շունչի, գրեթէ առանց գիտակցութեան...։

Բոլորովին տակնուվրայ եղած, ծըռեցաւ, դայն վերցուց, իր թեւերուն մէջ առաւ և ուղեց իր աշխատանոցը տանիլ։

Բայց այն վայրկեանին ուր ներս կը մտնէր, Ֆերնանտ թեւերը տարածեց, ձեռքերը շուրջանակի բռնեց՝ թող չի տալով որ զինքը աշխատանոց փոխադրուն, մինչ անկապ հեծեծանքներու, ընդմիջուած բառերու և անողոք դիմադարձութիւններու տարափ մը կը լսուէր իր շրթներուն սեղմ եզերքէն։

—Ձէ՛... չէ՛... չեմ ուզեր ... չպիտի մնամ... անիծուած տեղ մըն է հոս...։

Բօպէր յուզուած, դէս մը դողդոջուն, դայն նստեցուց նախագաւիթին սալարկին վրայ, երթալ բերելու համար գաւաթ մը ջուր էմբերով խառնուած։

Բայց երբ դայն խմցնել կ'ուզէր, վայրագ շարժումով մը, աղջիկը տղուն ձեռքին զարկաւ և զլուխը գետինը ինկաւ, փչրուեցաւ, մինչդեռ Ֆերնանտ վախի և սարսափի ճիչ մը կ'արձակէր։

—Բան մը չեմ ուզեր ձենէ,.. բա՛ն մը... կը հասկնա՞ք... երբեք... երբէք...։

Նստած տեղէն եղաւ, մինակը, մէկ շարժումով և սկսաւ քալել արագ արագ, նախագաւիթին նեղ շրջանակին մէջ, ճի՛չդ երկաթէ վանդակի մը մէջ բանտուած չիկերէի մը կատաղած ընթացքին պէս։

Եւ հիմա, վայրենի և զարհուրելի բարկութեան սա պայթումին մէջ, շատ աւելի աղուորցած, հրապուրիչ եղած էր Ֆերնանտ։

Տղան այս տեսարանէն ապշահար, կը ջանար զայն անդորրել քաղցր խօսքերով։

—Ֆերնանտ.., կ'աղաչեմ... ես եմ ...Բօպէրը...

Եւ աղերսելով անոր.

—Ես եմ, նշանածդ... քեզի սիրողը... քեզ պաշտողը...։

Եւ մինչ նկարիչը կը շարունակէր աճապարանքով, ծայրայեղ անուշութիւնով մը, աղջիկը անոր պօռաց.

—Սուտ կը խօսիս...։

Եւ խոյացաւ դէպի աշխատանոցէն ներս, սարսափ ազդող խոյանքով մը։

Տղան ետեւէն գնաց։

Այն ատեն, աչքերը փայլակնացայտ, բերանը կզպուած, աղջիկը անոր ցուցուց այն նկարը, որուն առջեւ պահ մը առաջ իր նշանածը յափշտակուած, զմայլած կեցած էր.

—Կը համարձակի՞ս ուրեմն ըսել թէ սուտ չես խօսիր ինծի։

Ակամայ Բօպէր դողաց։

—Ֆերնանտ... կրնա՞ս հաւատալ...

Փոխանակ պատասխանելու խնդաց դիւային չեշտով մը, միշտ, իր մատովը անողոքաբար նկարը ցուցնելով.

Նկարը՝ կնոջ մը գրաւիչ պատկերն էր՝ միտքով չենուած։

Կապոյտ աչքերով խնդափայլ դէմք մը, ուրկից անճառ շնորհ մը կը կաթէր կարծես։ Անոր մորթին ճերմակութիւնը կը կենդանանար՝ գինովցնող չէկ մազերու կոհակներէն։ Էլիզը նոյն ինքն էր։

—Բայց ոչ... բայց ոչ... կ'երթուընցնեմ քեզի...

Եւ խեղդուկ դառնութեամբ մը.

—Այս աշխատութիւնն էր, հա՞, որ անխորհրդութեան չէր իդար...։

—Կ'երթնում որ... ըսաւ Բօպէր։

—Լռէ՛... ես քեզի կը նայէի դրան եռեւէն, բանլիքին ծակէն։ Քեզի կը տեսնայի. տա՛ կնոջ դիմացը, հիացումի մէջ թաղուած... վա՛տ...

Այս մակդիրը զայն հարուածեց։

—Ցիմա՛ր, պօռաց տղան ալ իր կարգին։

Վայրագօրէն, մէկ հարուածով անդին նետեց կանանչ ծածկոյթ մը՝ որ ուրիշ նկարակալի մը վրայ ձգուած էր։ Այն ատեն Էլիզի պատկերին մեծութեամբ կտաւի մը վրայ՝ երեւցաւ չքեղ փառաւոր, Ֆերնանտին պատկերը։—Ֆերնանտը նոյն ինքն, այն հիանալի տարազով զոր կը կրէր Բօպէրի գալստեան օրը։ Իր մազերուն սեւ կոհակները հաճելի ներդաշնակութիւն մը ունէին մորթին ճերմկութեան և այտերուն կարմրութեան հետ, այտերը, որոնք երջանկութեան քաղցր յուզումներէն կը վառէին։

—Ո՜հ, պօռաց Ֆերնանտ։

Եւ սկսաւ դողդղալ այնպէս, ինչպէս կը դողդղան ծաղիկները՝ ամենամեղմ զեփիւռին տակն իսկ։

(Շարունակի)

գեղեցիկ ծաղիկներ կը կտրէ։ Կրօնական աշխարհին մէջ ալ կնոջ ազդեցութիւնը մեծ եղած է, երբք անգամ իր Տէրը ուրացողը՝ կինը չէր, հապա կինն էր։ Անոր գլուխը անուշահոտ իւղով օծողը. անլուր չարչարանքներով Տէրը խաչողը՝ կինը չէր, հապա կինն էր անոր խաչին ոտքին տակ լացողը։ Անհերքելի փաստերով հաստատուած է թէ երջանիկ կեանքին միակ պատճառը ամուսնութիւնն է, ու երջանիկ ամուսնութեան միակ պատճառն է արդար հաւասարութիւնը։ Սիրէ կինը, յարգէ անոր հաւասարութեան իրաւունքը, տեղի՛ տուր անոր բարի առաջարկութիւններուն, անկէ ետքը պիտի տեսնէք թէ կինը նուազ պահանջկոտ ու աւելի անձնուէր պիտի ըլլայ։ Անգամ մը գերեզմանաքարի մը վրայ այսպէս գրուած էր, «միայն քեզ» կինը գրած էր այս խօսքը իր սիրելի ամուսինին չիրմին վրայ, այրը թէպէտ համեստ արհեստաւոր մ'էր բայց գիտցաւ իր կնոջ հաւասարութեան իրաւունքը տալ, ու կինը այնչափ դիւթուած էր իր ամուսինէն որ իր ողջունդակ կեանքին մէջ անոր սիրովը ապրեցաւ ու միայն զանիկա սիրեց։ Անոր մահէն ետքը իր սիրական երգն էր «միայն քեզ»ը։

Թարգ. ՀԵՐՄԷՍ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ

ԹԱԳԱՎՈՐՈՒԹԵԱՆ ՀԱՆԴԻՍՆԵՐԸ ՄԱՍՐԻՏԻ ՄԷՋ

Ալֆոնս ԺԳ.ի թագաւորութեան հանդէսները խիստ փայլուն եղան, և բացի մի քանի անչնչ ձերբակալութենէ ամէն ինչ հանդարտ կերպով անցաւ։ Դեռատի թագաւորը երդումնաւոր թէ պիտի յարգէ երկրին վարչական դրութիւնը, և յայտարարեց ժողովուրդին թէ ո և է ջանք չպիտի խնայէ ապահովելու համար իր ժողովուրդին երջանկութիւնը։ Անշուշտ այդ յայտարարութիւնը մեծ գոհունակութիւն կը ներշնչէ և ոչ ոք իրաւունք ունի կասկածելու Ալֆոնսի անկեղծութենէն։ Տասն և վեց տարեկան, ունենալով գրեթէ անսահման իշխանութիւն, մարդ վհանձն երեւակայութիւններէ զատ ուրիշ զգացումներ չի կրնար անուցանել։ Կը մնայ միայն գիտնալ թէ, ինչ ազդեցութիւն պիտի ունենան ապագայի պայքարները այդ գեղեցիկ ոգւոյն վրայ, և թէ պահանջելի եղկութիւնները պիտի թոյլ տան արդեօք որ այդ վեհանձնութիւնը խոստումներէ զատ ուրիշ արդիւնք մը շուենայ։ Եթէ իրօք Ալֆոնս ԺԳ. ժողովուրդին պէտքերէն ներշնչուիլը մը տարդրած է, կրնայ երջանկացնել ըՍպանիան որ այնքան տառապած և տագնապներ անցուցած է, բայց նախ պէտք է զերծ մնայ կղերականներուն ազդեցութենէն որով պաշարեալ էր իր մանկութեան միջոցին։

Մայր թագուհին խնամակալ անուանուած միջոցին, մեւնոյն բարի տրամագրութիւններով ոգեւորեալ էր և գիտենք թէ բոլոր յոյսերը ի դերեւ հանեց։

Գիտենք նաև թէ այսօր Ալֆոնս ԺԳ.ի կառավարութեան նախկին օրերը կարգ մը ներքին դժուարութեանց պիտի բաղխին, տեսնենք թէ Ալֆոնս ԺԳ. պիտի կարենայ Սպանիացւոց թագաւոր ըլլալ, թէ պիտի քաղաքերէ՞ այսօրուան քաղաքական կուսակցութեան միաւորներ։

Այս հարցումները յամառաքար մեր միտքը կուգան։ և չիտակը ըսելով չենք կրնար ծածկել մեր զգացած մըտահոգութիւնը, քանի որ դեռատի թագաւորին խորհրդական մարմնին մէջ չկայ մեր սպասած մարդը, որ զանազան կուսակցութիւններու հանդէպ չէզոք դիրք մը ունենայ, և անշահանդիր խորհուրդներ տայ Ալֆոնս ԺԳ.ի։

Քիչ ատենէն նախարարական տագնապ պիտի ներկայանայ դեռատի վեհապետին, և զայն լուծելու կերպէն պիտի կարենանք հասկնալ թէ իրօք ճի՞շտ են իրեն վերագրուած յատկութիւնները։

Անկեղծօրէն կը մաղթենք որ չի խաբուի իր միջոցներուն մէջ, և ընտրէ այնպիսի նախարարներ որոնց ջանքը համապատասխանէ իր խոստումներուն և իղձերուն։

ՎԷՐԷՆԻԿԻՆԿի ՀԱՄԱԺՈՂՈՎԸ.— Պօէր պետերուն Վէրէնիկինկի մէջ կատարած համաժողովին նկատմամբ դեռ յստակ լուրեր չենք ստացած։ «Թայմզ»ի թղթակիցը կը հեռագրէ թէ՝ պէտք է բոլորովին ապահով ըլլալ արդի բանակցութեանց յաջող ելքէն։

Անգլիական մեծ թերթին այդ լեզուն պարզապէս տարբեր կարծիքի մը արտայայտութիւնն է, բայց անցեալ ուրբաթ Զէմպրլէնի կողմէ արտասանուած ճառէն վերջ տեղի ունեցած ըլլալը, կարծես կը հաստատէ այս վերջի օրերուն յուռեռես լուրերը։ Ուրեմն՝ կրնայ ըլլալ որ Անգլիացիներուն կողմէ առաջարկուած պայմանները չընդունուին, բայց անպատճառ չենք կրնար ըսել որ, այս պարագային բանակցութիւնները վերջնականապէս խզուին, որովհետեւ կարելի է որ, նոր հիմանց վրայ նոր բանակցութիւններ տեղի ունենան։ Ինդիրը՝ անշուշտ Անգլիոյ քիչ ու շատ կամք ունենալէն կախեալ է։ Իրաւ է որ Մ. Զէմպրլէյն յայտարարեց թէ «պէտք չէ կրկնել Մանչուպի սխալը»، բայց վերջին խօսքը Մ. Զէմպրլէյնի չէր՝ար, և թուաւ է. որ կը յուսար թէ մինչեւ իր թագադրութեան հանդէսներուն օրը, հաշտութիւնը պիտի կարենայ կնքուիլ, դիւրաւ պիտի հասկայ հակառակ պարագային թէ՝ ցարդ Մ. Զէմպրլէնի քաղաքականութիւնը միմիայն յուսախաբութիւններ վերապահած է իրեն։

(Էնպէքնոպոս Պէլժ)

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Մ. ՎԱԼՏԷՔ ՌՈՒՍՕ.—Նեայ Վէնէր Թակլոն աւստրիական թերթը իր խմբագիրներէն միոյն, Ֆրանսայի գի տական աշխարհին վերաբերող և Վալտէք Ռուսօյի մտերիմներէն եղող անձնաւորութեան մը խիստ չահեկան խօսակցութիւնը կը հրատարակէ։ Այդ գիտունը սապէս խօսեր է։ «Երբ Մ. Վալտէք Ռուսօ սանձնեց նախարարապետութեան ծանր պաշտօնը ,արդէն տասը տարիէ ի վեր մեծ դիրք մը ուներ Բարիզի փաստաբանական կաճառին մէջ, ինչ որ բաւական յոգնեցուցիչ էր։ 1899 յունիսին Մ. Վալտէք Ռուսօյի մտերիմները ողորդակեցին չատ աւելի յոգնած գտան զայն, ուստի խորհուրդ տուին որ փութացնէ Բարիզէն մեկնումը։ Այդ պատճառաւ Մ. Վալտէք Ռուսօ կրկնապատկեց իր աշխատութիւնները, վասն զի թէ՛ Բարիզի և թէ՛ նահանգներուն մէջ ունեցած դատերը պիտի աւարտէր մինչեւ յունիսի վերջը, յետոյ արձակուրդ ստանալու հարար։

Բժիշկները երբք ամսուան անմիջական հանգիստ պատուիրեցին։ Բայց յունիս 22ին երբ մեկնելու պատրաստութիւն կը տեսնէր, պարտաւորեցաւ կազմել նախարարութիւնը, որ դեռ կը չարունակէ։ Ցայտնի է թէ ի՛նչ դէպքերու մէջէն անցաւ, ամէն օր մաքառեցաւ։ Շաբաթ չէր անցներ որ անակնկալ պարագաներ չպատահէին, և որոնք մեծամեծ խնդիրներ առաջ կը բերէին։ Մ. Վալտէք Ռուսօ իր նախարարութեան առաջին շրջանին մէջ ինքլուէնցայէ բռնուելով, երբք չաբաթ անկողնոյ ծառայեց։ Այդ միջոցին անոր մտերիմները ու բժիշկներ մտահոգութեան մէջ էին, բայց բան մը չյայտնեցին։ Հաւանի թէ բժշկուած էր, ներկայ գտնուեցաւ գործաւորական ընկերակցութեան հացկերոյթին։ Բիչ վերջը հիւանդութիւնը կրկնուեցաւ՝ թոքերուն մէջ արեան համախնումով, որ բաւական դժուարութիւնով դարմանուեցաւ։

Մ. Վալտէք Ռուսօ ջղային է, թէ՛ փաստաբանական կաճառին և թէ խորհրդարանին մէջ ցոյց տուած առ երեւոյթ հանդարտութիւնը բոլորովին մակերեւութային է, և հաստատամտութեամբ ձեռք բերուած։

Դալով մտային գործունէութեան, ատիկա այնքան սաստիկ է որ՝ չեմ կրնար ատոր հաւասարող մէկը գտնել։ Ամէն եղան արդիւնքները ջղայնութեան և ուղեղային գործունէութեան այդ ծայրայեղութեանը։ Խորհրդարանի նրատաչրջաններու վերաբացումէն ուր օր ետք Մ. Վալտէք Ռուսօ չկրցաւ քնանալ։ Գիշերուան մէկ մասը աշխատելով կ'անցնէր։ Երբք տարիէ ի վեր կարդացածները, որոնք բաղմաթիւ են, կէս դէշերէն ետքը, կարդացած է՝ 1էն մինչեւ 5։ Այդքան աշխատութիւններէ ետքը մեծ հանգիստի պէտք ունէր, բայց ժամանակ չի կար։

Առտուները պէտք էր ընդունիլ քաղաքական անձնաւորութիւնները, կէս օրէն ետքը խորհրդականի նիստերուն ներկայ գտնուիլ, ժամը 6—8 կառավարական թուղթերը ստորագրել և իր գիւանապետները ու քարտուղարները ընդունիլ, իրիկունները իր պաշտօնակիցներուն հետ խորհրդակցիլ, վասն զի նախարարները սովորութիւն ունին իրենց պաշտօնարաններուն վերաբերեալ բոլոր կարեւոր գործերու մասին խուրհուրդ հարցնել նախարապետին, նաեւ ուսումնասիրել խորհրդարանին ու յանձնաժողովներուն մէջ վիճարանութեան ենթարկուելիք խնդիրները։ Տարապայման աշխատութիւն ըսուածը Մ. Վալտէք Ռուսօյի չափ ոչ ոք ունեցած է և այն ալ երբք տարիէ ի վեր։

Անցեալները պատահած կառքի արկածը ոչ միայն վէրքեր պատճառեց, այլ բուռն յոգնացաւեր տուաջ բերաւ, որոնք տակաւին կը չարունակուին և յոգնեցուցիչ ու ազդու դեղերով միայն կամոքուին։ Սրդ իրաց կացութիւնը որ պարտաւորեց Մ. Վալտէք Ռուսօն նախարարապետութիւնը ընդունելու, փոխուած և կամ անհետացած է։ Կատարեալ հանդարտութիւն յաջորդեց յուզումներու։ Երեսփ. ժողովին կազմութիւնը փոխելու նպատակով, ազգայնական կուսակցութեան երբած ջանքերը, որոնք պուլանժէականներուն ըրածներն ալ անցան, վիժեցան։ Հանրապետական կուսակցութեան մեծամասնութիւնը աւելցաւ։ Նախարարապետը, եթէ ուզէ, ընտրութիւններէն առաջ եղածէն չատ աւելի ստուար մեծամասնութիւն մը պիտի ունենայ Երեսփ. ժողովին մէջ. բայց պիտի ուզէ՞, ատիրա հարցում մըն է, որուն միւս նախարարները միայն կրնան պատասխանել, բայց սնոնք ալ Վալտէք Ռուսօյի պէս լուռ կը մնան, աւելի ճիշդ պիտի ըլլայ ըսել թէ պիտի կրնան։ Գիտցածս որուն վրայ վստահեմ, այն է թէ, երկար ատենէ ի վեր զայն դարմանող բժիշկները բացարձակ ու երկարատեւ հանգիստ մը անհրաժեշտ կը դատեն։»

ԱԼՖՈՆՍ ԺԳ.Ի ՑԱՅՏԱՐԱՐԱԳԻՐԸ.— «Ազգէթ տը Մատրիտ» թերթը Ալֆոնս ԺԳ.ի հետեւեալ յայտարարագիրը կը հրատարակէ։

«Կառավարական իշխանութիւնը մօտ ձեռքէն ստանալէ յետոյ, սրտագին բարեւներս կ'ուղղեմ սպանիական ժողովուրդին։» Ալֆոնս կը յուսայ թէ կ'ըմբռնէ իր պարտականութեանց մեծութիւնը. և խոստովանելով մէկտեղ իր անփորձառութիւնը, կը յայտարարէ թէ միշտ ժողովրդեան պէտքերէն պիտի ներշնչուի։ «այս վայրկեանին որ թէ բանակին և թէ նաւատորմին վերին հրամանատարութիւնը կ'ստանձնեմ, սրտիս մեծ գոհունակութիւն չնորհող պարտականութիւն մը կատարած կ'ըլլամ։ Իբր թագաւոր, իբր զօրավար, իբր Սպանիացի, իբր զինուոր, կը բարեւեմ ձեզ։ Արժանիք՝ քաջաստութիւն՝ կորով՝ յարատեւութիւն՝ կանոնապահութիւն՝ անձնուիրութիւն, ասոնց ամէնն ալ ունիք դուք զոր ի գործ պիտի դնէք երկրին յառաջդիմութեանը համար։ Միշտ ձեզի պիտի խորհիմ, և պատմութիւնը իմ մասիս ալ պիտի խօսի երբ ձեզմով զբաղի։ Կատարեցէք միշտ ձեր պարտականութիւնը՝ երկրին փառաւորութեան համար՝ և դուք առարկայն պիտի ըլլաք միշտ ձեր թագաւորին գորովանաց։»

ՑՈՒՆԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ.— Արքայական ընտանիքը Զանթան մէջ կատարուելիք Սոլոմոս քերթողիւ հարիւրամեակի հանդէսներուն ներկայ պիտի գտնուի։

— Թագաւորը Ֆրանսայի հանրապետութեան նախագահին հեռագիր մը ուղղելով իր ցաւակցութիւնը յայտնեց՝ Մարթինիքի աղէտին առթիւ։

Ինչպէս նաեւ նախարարաց խորհուրդին նախագահը։

— Կը հաստատեն թէ Խորդարանը արտասովոր նիստ մը պիտի ունենայ։

— Կիրակի օր Աթէնքի մօտ ձիարշաւ մը տեղի ունեցաւ։ Արքայական ընտանիքը, նախարարութիւնը և Աթէնքի բոլորը կերոդթիւնը ներկայ էին։

Ձիարշաւներէն զատ ըմբշական խաղեր ալ տեղի ունեցան։

Մ. ԲԱՐՆԷԿի ԵՒ ՖԻԼԻՊԵԱՆԻ.— Նիւ-Եորքէն կը հեռագրեն թէ միլիոնատէր Բառնէկի՝ ամերիկեան կառավարութեան առաջարկած է 20 միլիոն տոլար տալ, այն դումարին փոխարէն զոր Մ. Նահանգներու կառավարութիւնը վճարած է Փիլիպեանց տիրանալու համար, պայմանաւ որ Փիլիպեանց անկախութեան չնորհուի ամերիկեան գերիշխանութիւն տակ։

Կարդալ ՏԻՐԻՆԿ վաճառատան ծանուցումը մեր չորրորդ էջը։

ԲԱՐԻԶԻ ՊՕՐՍԱՆ
BOURSE DE PARIS

ԱՑՍ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ
22 Մայիս 1902

Ֆրանս.	3%	(3% Français)	101 15
Ռէժի		(Tab. Turcs)	322 —
Գոնսոլիտ.		(R. Turque D.)	25 95
Երկաթուղի		(Lots Turcs)	111 75
Գանգ. Օթթ.		(Banque Ott.)	565 —
Թրանսվալ		(Transvaal)	162 —

ՄԻԹԷՆԷՎՎԻՍ

ՏԷՄԻՐ ԼԷՔԷՍԻՆԻՆ ԶԸԳԱՐԸԼՄԱՍԸ.—Պէեազ մինտէր էօրթիւլերի վէ բէրտէլէր իւզէրինէ թօփլու իրնէ վէ չիվիլիէրին հասալ էյլէտիքլերի բաս լէքէլէրինի երզամագ վէ դայնամագ իլէ ալա չէգմասըղըտան, օ գատընլարը պու նէվլի տէմիր լէքէլէրինաէն նէֆրէթ իթտիքլերի գատար հէյման հիչ պիր լէքէնէն նէֆրէթ իթմէզլէր։ Հալպու քի չըգարըլմասը զապկլ կէօրիւնմէէն պու բաս լէքէլէրինին մանվը իչուն տէ պիր չարէ վար տըր, մատէն պիր գաչըգ իչինտէ պիր ազ լէմոն սըգմալը, սօնրա պու գաչըդը հավա կազը լամպասընին ալէվինէ թութուպ գայնաթմալը։ Լէմոն ոուեը պու սուրէթլէ գայնատրգտան սօնրա, էօրթիւլերին բասը եէրլերի իչինտէ օգուլաճագ օլուր իսէ. հիչ պիր վասրթա իլէ չըգարըլմաեան պու գըրմըզը լէքէլէր տէր հալ զաիլ օլուր։

ԹԷՎՃԻՀԱԹ

Մահքէմէի իսթինաֆ ազասընտան սէատէթլու Ռէուֆ պէյ էֆէնտիսէ թէրֆիէն ռիւթպէի էվվէլի սընըֆը սանիսի թէվճիհ պույրուլմուշ տըր։

Բրէգրին սանճաղը միւթէսարըֆլըզը իւչինճիւ տարէի պէյէտիսէ միւտիրի սէատէթլու ճէլալ պէյ էֆէնտի հազրէթլէրինէ, Միտիլի սանճաղը միւթէսարըֆլըզը Մէրսին միւթէսարըֆլըզընտան մինֆասըլ սէատէթլու Դալիպ բայա հազրէթլէրինէ թէվճիհ պույրուլմուշ տըր։

Պիղա սանճաղը մուհասէպէճիլիինէ թէքֆուր տաղը մուհասէպէճիսի իզզէթլու Նուրի վէ թէքֆուր տաղ մուհասէպէճիլիինէ կէլիպոլու մուհասէճիսի իզզէթլու Շաքիր վէ կէլիպոլու սանճաղը մուհասէպէճիլիինէ Պիղա սանճաղը Մէարիֆ մուհասէպէ մէէմուրը Մէհմէտ Նուրի էֆէնտիէր թաեին պույրուլմուշ վէ թաղիթլիէրի մանալլէրինէ պիլտիրիլմիշ տիր։

ՆԸՇԱՆ

Մէէմիսը Մալիյէ ազասընտան սէատէթլու ճէմիլ բայա հազրէթլէրինէ գրտէմ վէ բէվիյէթինէ մէպնի թէպտիլէն պիրինճի բիւթպէէէն մէճիտի։

Կիւմիւշ Սուեու խասթէխանէսինէ մէէմուր միրիվա սէատէթլու Հաշիմ բայաեա պիրինճի բիւթպէէն մէճիտի։

Բուսանիա տէվլէթինէն խարիճիյէ միւսթէշարը միւսիւ Բօնսթանթին Նաթօ իլէ խարիճիյէ մուհիմմէ գալէմի միւտիր ուսուսիսի միւսիւ Միշել Պագլէեանօեա պիրինճի բիւթպէէն մէճիտի իհսան պույրուլմուշ տըր։

ՆԵՐՔԻՆ

ՎԵՀԱՊԵՏՆԵՐՈՒ ՄԻՋԵՒ.— Զարը իր չնորհակալութիւնը յայտնած է Վեհ. Սուլթանին, այն չնորհաւորութեան համար՝ զոր ըրած էր Ն. Վեհափառութիւնը՝ անոր ծննդեան տարեդարձին առթիւ։

ԽՈՒՎԱՐԱՐՆԵՐԸ.— Կ. Պոլսոյ վերաքննիչ ատեանին ընդհանուր դատախազութիւնը ձերբակալման հրամանագիր մը հրատարակած է զինուորական դեր-դնդապետութենէ վտարուած Իսմայիլ Հագգը անուն անձին պէտ, վասն զի մասնաւոր յանձնաժողովին տեղեկագրէն հասկցուած է որ այդ անձը Հռոդոսի մէջ բերդարգելութեան պատիժ կրած պանուն Բարիզ փոխած եւ խռովարարական արարքներու ձեռնարկած է։ Իսմայիլ Հագգը իրրեւ ոճրագործ ամբաստանուած է և եղեռնադատ ատեանին առջեւ պիտի դատուի։ Ընդհանուր դատախազութիւնը կը ծանուցանէ դատական-ոստիկանական բոլոր պաշտօնեաներուն որ այդ անձը ո՛ւր որ գտնեն ձերբակալեն և յանձնեն նոյն դատարանին բանտը։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՑՈՒՆԱՍՏԱՆ.— Թուրքիոյ և Ցունաստանի միջեւ կընքուելիք առեւտրական պայմանագրութեան համար կատարուած բանակցութիւնները հիմ ունենալով, երկու կողմի պատուիրակներէն կազմուած մասնաժողովի մը միջոցաւ, ծրագիր մը պիտի պատրաստուի. յանձնաժողովին անդամներն պիտի ըլլան Բ. Դրան իրաւագէտ խորհրդականներէն Հագգը պէյ և հելլենական դեսպանատան առաջին թարգման Պ. Նաուս։ Պատրաստուած ծրագիրը նկատողութեան պիտի առնուի այն ատեն երբ հելլենական դեսպանը, Կ. Պոլիս վերադառնայ։

ԿԱՑՍԵՐԱԿԱՆ հրամանով, այն երկու յածաւորակները որոնք կը չինուին Արմաթրոնկի (Անգլիա) և Բրամբի (Միաց. Նահանգներ) նաւարանններուն մէջ, պիտի կոչուին մէկը՝ «Ապաթլ Համիտ» և միւսը «Ապաթլ Մէէիտ»։

Այս յածաւորակները ունին 330 ոտք երկայնութիւն, 42 ոտք լայնութիւն, 30 ոտք խորութիւն՝ 16 ոտքը ջուրին մէջ, 3250 տակառաչափ տարողութիւն, 12,000 ձիու ուժ և ժամը 24 հանգոյցի արագութիւն։

ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏԳԻ վարչութեան, ծխախոտին և իրեն ձգուած միւս եկամուտներուն, ապրիլ ամսուան հասոյթը 80,500 օսմ. ոսկի կը հանի՝ անցեալ տարուան նոյն ամիսին հասոյթէն 3500 ոսկի աւելի։

ՀԻՃԱԶի երկաթուղիին ի նպաստ Հալէպի վիլայէթը 200 ոսկի զրկած է։

ՇՈՒԵՆԱՐԴ ԹՐԱՄՎԱՑՆԵՐ.—Իզմիրի և Նիմֆիոյի միջեւ հաստատուելիք շոգեշարժ թրամվայի մը ծրագիրը բարձրագոյն դրան զրկուած էր, ասկից առաջ՝ կայս. վաւերացման ենթարկուելու համար։ Այս անգամ Իզմիրի վալին «մաղպաթա» մը զրկած է հանրօգուտ չինութեանց նախարարին, ուր՝ թուելով յիշեալ ձեռնարկին օգուտները, կը խնդրէ որ չինութեան մասին գրուած պայմանները քննելէն վերջ որոշումը իրենց հաղորդուի, որպէս զի կարենան Բ.ական պարագաներն ալ տեղեկագրել։

Բարձրագոյն դուռը Գշ. օր Իզմիր զրկեց թուղթերը։

ԲԱՆԿԱԼԹիի Ռուս հիւանդանոցին տարեդարձին առթիւ երէկ առտու ռուսական դեսպանին նախաձեռնութեամբ եկեղեցական արարողութիւն մը և հանդէս մը կատարուեցաւ, որմէ ետք ճաշ մը տրուեցաւ ներկաներուն։

ՄԵՆԱՇՆՈՐՀ.— Վեհ. Սուլթանին բնալուծապետ Պոնկովսքի բաշա և իր ընկերը, որոնք մենաշնորհ ստացած էին անուշահոտութեանց գործարան մը հիմնելու Պոլսոյ մէջ, պէտք եղած դրամագլուխը չկրնալ հայթայթելնուն համար՝ պայմանաժամի երկարաձգում մը խնդրեցին։

ԺԱՆՏԱԼԽՏ.— Մայիս 20ին Ալեքսանտրիոյ մէջ 3 դէպք և եգիպտոսի ուրիշ կողմերը 5 դէպք և 6 մահ։

ԲՐԻՆՁի գինը կը բարձրանայ Եւրոպայի մէջ։

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ Ցունաց Ս. Պատրիարքը Տ. Դամիանոս, որ իր պաշտօնատեղին կ'երթայ, շոգենաւին կենալէն օգտուելով, երկուշաբթի օրը Իզմիր ցամաք ելեր և այցելեր է տեղւոյն առաջնորդարանը, եկեղեցին և Երուսաղէմի փոխանորդութեան համար նոր կառուցուած չէնքը։

ԷԼԻ ՏԸ ԲԱՐՄի դուքսը, որ քանի օրէ ի վեր Կ. Պոլիս կը գտնուէր, առջի օր մեկնեցաւ դէպի Իզմիր ու Սմիւռնէ։

ԷՆԿԻՐԻԻի Սիվրիհսար գաւառակին համար տասը հնձող և հինգ կալի մեքենաներ պիտի գնուին, փոխարէէը՝ առ այժմ երկրագործական պանքայէն ճիւղէն վճարուելու պայմանով։

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ.— Մէէմէտ Խալիտ պէյ և սեղանաւոր Պ, Ալեքսօ Զիմարի մենաշնորհ խնդրած էին ակէ առաջ, առեւտրական սեղանաւորական ու արհեստագործական օսմ. անանուն ընկերութիւն մը կազմելու, առ այժմ 250,000 ոսկի ի դրամագլխով մը։ Զեռնհաս պաշտօնարանը գրբեց առեւտրական և հանրօգուտ չինութեանց նախարարութեան առաջարկելու համար խնդրարկներուն որ, իբրեւ երաշխաւորութիւն աւելի մեծ, դրամագլուխին հարիւրիւ տասը՝ այսինքն 25,000 ոսկին իրենք հատուցանեն և Ընկերութեան գործառնական եղանակին վրայ ալ աւելի մանրամասն տեղեկութիւններ տան։

ԱՐՏՕՆՈՒԹԻՒՆ.— Սրվազի կուսակալ Բէյլիտ պէյ Բ. Դուռնէն արտօնութիւն ուզեց՝ Սրվազի ու Սամսոնի միջեւ ճեպընթաց կառքեր բանեցնելու։

ԱՑՏԸՆի ԹՈՒՉԵՐը.— Մասնաւոր նամակ մը կ'ըսէ թէ սխալ է Իզմիրի լրագիրներուն ասկէ առաջ տուած այն լուրը, թէ Քալիֆորնիայի մէջ հասած թզենիները Այտընի թուղերուն նման պտուղ կուտան։ Քալիֆորնիոյ, Ցունաստանի և Ալժէրիի մէջ մշակուած Այտընի թզենիներուն պտուղները բնաւ չեն նմանիր Այտընի թուղերուն։

ԱՐՄՏԻՒԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿը.— Երէկ Անատոլուէն 4000 քիլէ ցորեն բերուեցաւ Կ. Պոլիս, Անատոլուի ներսերէն առնուած լուրերու նայելով, այս տարի արմտիք չատ առատ պիտի ըլլան։ Առջի օր Կ. Պոլսոյ հրապարակին վրայ կակուղ ցորենի գինն էր, տեսակին համաձայն, 10 3/8—11 1/3 ղրուշ, լիպրայէն վար։ Կարծր ցորենն ալ կ'արժէր 30—33 փարա։

ԱՒԱԶԱԿ.— Երզրումէն կիրակի օրուան թուականով կը հեռագրեն թէ՝ Լազ Շաքիրօղլու Անմէտ անուն աւազակը ողջ ձերբակալուեր է զինուորական ջոկատի մը կողմէ։

ԸՆԴՀԱՐՈՒՄ.— Գերմանական «Սթամպուլ» չոգենաւը, առջի գիշեր, Դալաթիոյ քարափէն բաժնուած էր Սեւ ծով երթալու, երբ Գալաթայի առջեւ գտնուած «Էնքարէ» չոգենաւին ընդհարեցաւ, որուն վնասեց։ «Էնքարէ» իր գիշերուան լապտերները վառած և հոն խարսխած ըլլալուն համար, նաւապետը դատբացաւ գերմանական չոգենաւին նաւապետին դէմ։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐՈՒՆ ԳԻՆը

Հեռագրական և թղթատարական գործառնութիւնները կանոնաւորելու համար կազմուած մեծ յանձնաժողովը, որ չատ մը նորութիւններ մտցուց և կարգադրութիւններ ըրաւ թղթատարական կանոնաւորութեան վրայ, այս անգամ զգալի փոփոխութիւններ ալ մտցուցած է հեռագրական գիներուն և պայմաններուն արդէն գտնուած կանոններուն մէջ, և դիւրութիւններ ընձեռած է որպէս զի հեռագիրը աւելի դիւրամատչելի ըլլայ ժողովուրդին։

Իր որոշումներն են

Ա.— Ինչպէս յայտնի է հեռագրատուն իւրաքանչիւր բառի համար 1 ղրշ.էն զատ՝ իբր թուականի եւն.ի ծախք 5 ղրշ.ի կ'առնէր։ Հիմայ այդ վերջին 5 ղրշ. վարձքը բոլորովին պիտի վերցուի և 1 ղրշ.ի վարձքն ալ պիտի զեղչուի։

Բ.— Նոյնպէս Գալաթիոյ և Սիրքէճիի մասնաճիւղներուն տարուած հեռագիրներուն համար առնուած բացառիկ 100 փարայ վարձքը, որ հեռագիրը կեդրոնական կայարանին հաղորդելու համար կ'առնուէր, ջնջուած է։

Գ.— Կ. Պոլսոյ և արուարձաններուն միջեւ փոխանակուած հեռագիրներուն 20 բառին 100 փարա պիտի առնուի. իսկ անկէց աւելի ամէն 10 բառի համար 50 փարա։

Դ.— Կ. Պոլսէն՝ դէպի Քաղաքապետութեան իրաւասութեան ենթակայ գաւառակները (Կղզիները, Գարթալ, Պէյքօզ, Մաքրի Քէյշ եւայլն), և Իզմիտի, Պիղայի ու Զաթալճայի գաւառները, ինչպէս նաեւ Միւնոյն վիլայէթին երկու տարբեր քաղաքներուն միջեւ քաշուած հեռագիրներուն մէկ բառին՝ 10 փարա պիտի առնուի, պայմանաւ որ հեռագիրները 5 ղրուշէն վար չըլլան։

Ե.— Սահմանակից վիլայէթներու միջեւ փոխանակուած հեռագիրներու իւրաքանչիւր բառին 20 փարա պիտի առնուի պայմանաւ որ անոնք 7 ուկէս ղրուշէ վար չըլլան։

Զ.— Իրարու սահմանակից չեղող հեռաւոր վիլայէթներու միջեւ (օրինակի համար Էտիրնէէն՝ Տիարպէքիր) փոխանակուած հեռագիրներուն մէկ բառին համար մէկ ղրուշ պիտի առնուի, ասոր ալ նուազագոյն սակը 10 ղր.է։

—Օսմ. նահանգներու մէջ գտնուած համր. պարտուց վարչութեան մասնաճիւղներէն ոմանք, իրենց հեռագիրները ձրի կը փոխանակէին իրարու մէջ, ինչ որ չատ օրինաւոր չէ։ Այս մասին որոշուեցաւ որ, այսուհետեւ տասանորդներու և ելմտական գանձուն ո և է տեսակէտով չան մը բերելու մասին միայն քաշուած հեռագիրները ձրի ըլլան պայմանաւ որ չատ համառօտ գրուին։ Բայց հեռագիր մը, որ միմիայն վարչութեան ծախքերուն կամ ներքին խնդրի մը կը վերաբերի, պէտք է որ վճարուած ըլլայ։ Պաշտօնեայ մը որ հակառակ վարուի այս կանոնին, ու ձրի առնէ, երկրորդ տեսակէն հեռագիր մը, ինքը պարտաւոր պիտի ըլլայ վճարելու անոր ծախքը։

Այս ամէն կարգադրութիւնները գործադրութեան պիտի տրուին տնտիչապէս։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Մայրաքաղաքիս Ռումանական նորընտիր դեսպան Պ. Լանօվարի, երեքշաբթի օր Բերայի Ս. Պատրիարք Հօր ընակարանը այցելած, սակայն Ն. Սրբազնութիւնը հոն չգտնելով իր այցաքարտը թողած էր։

Ս. Պատրիարք Հայրը չորեքշաբթի օր փոխադարձ այցելութեան գնաց Ռումանիայ դեսպանին։

—Սանասարեան վրժրի. տեսուչներէն Պ. Արուլհան երէկ Պատրիարքարանի մէջ երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ Ս. Պատրիարքին հետ։

— Պատր. հրամանով Գումգաբուի դրսի եկեղեցիին նորակազմ դպրաց դասը առժամեայ կերպով պիտի շարունակէ իր պաշտօնը։

— Ասկէ առաջ Դատարքիւղի Թաղ. Խորհուրդին պակաս անդամներուն տեղ լրացում Թաղ. Խորհրդէն ուրիշ նոր ընտրելիներ առաջարկուած էր։ Պարբերաբարանը այս մասին տնօրինութիւն մը ընելէ առաջ հրաժարած էր տեսնել բուն հրաժարականները. հիմա այդ Թաղ. Խորհուրդը զրկած ըլլալով զանոնք յատուկ գրութեամբ մը աւելցուցած է նաեւ թէ՝ այդ հրաժարած անդամներու քանիցս անձամբ դիմումներ թէեւ եղած սակայն անընդունելի մնացած ըլլալուն կը խնդրէ որ ներկայացուած ընտրելիներն վերջնապէս վաւերացուին։

— Կաթողիկոսի ընտրական գործողութեանց մասնակցելու համար, կաթ. տեղապահ Տ. Կիրակոս եպիսկոպոսի հրաւէրին համաձայն, Կիլիկիի առաջնորդ տեղապահ Յակոբ Վ. կը պատրաստուի եղեր Ատանա ուղեւորելու։

Յակոբ Վ. իր տեղ. փոխանորդ կարգեր է Մանուկեան Տ. Ադէտ քահանան և Մանչիլրգի Ազգ. որբանոցի խնամակալութեան գործն ալ յանձներ է Թաղ. Ժողովոյ նախորդ ատենապետին։

— Ուրֆայի կրօն. և Թաղ. Ժողովոյ պաշտօնավարութեան շրջանը լրացած և անդամներն ըստ օրինի հրաժարած ըլլալով՝ տեղւոյն առաջնորդին նախագահութեամբ և հրաւէրով՝ Գաւառ. Ընդհ. Ժողով գումարուեր է ապրիլ 26ին և ընտրեր են նոր Վարչ. Ժողովները։ Գաւառ. Ժողովոյ անդամաց ամբողջ թիւն 28 ըլլալով սոյն ընտրութեանց մասնակցեր են միայն 19 անդամներ որոց քուէից բացարձակ առաւելութեամբ կատարուեր են հետեւեալ ընտրութիւնները։

Կրօն. Ժողովոյ համար, Բէօսէեան Տ. Ներսէս, Մեսրոպեան Տ. Մեսրոպ, Մահակեան Տ. Խաչեր, Բիւրքեան Տ. Հայրապետ և Նիկողոսեան Տ. Կարապետ քահանաներն։ Մեծագոյն մասն վերընտրուած են ուրիշ քահանայ չի գտնուելուն պատճառաւ։

Թաղ. Ժողովոյ համար, Տ. Պետրոսեան Աղաճան, Գարագաշեան Յովհ. Բէլոզլեան Յակոբ, Զալեան Մկրտիչ։ Մերճիմէկեան Սարգիս, Պիլէճիկեան Մարգար և Թափթափեան Յովհաննէս էֆէնտիները։

Սոյն Ժողովներու հաստատութիւնը և պատ. կոնդակը խնդրուեր է Պատրիարքարանէ։

— Խարբերդէն Արմաշու Դպրեվանուց միաբան Թորգոմ Վ.ը կրթական և քարոզչական պաշտօնով խնդրուած ըլլալով, Դպրեվանուց փոխ-վանահայր Եղիշէ եպիսկոպոս պատասխաներ է թէ, ո՛չ թէ հիմա միայն, այլ դեռ երկար ժամանակի մը համար Թորգոմ Վ.ի վանքէն հեռանալը նպաստաւոր չէ հաստատութեան և թէ Թորգոմ Վ. ալ առ այժմ մտադրութիւն չունի այդպիսի պաշտօն մը ընդունելու։

— Կէտրիկ բռչաի դպրաց դասը, որ 17 դպիրներէ կը բաղկանայ Ընդհ. Ժողով գումարելով դիւան մը ընտրեր է։

— Ասլանպէկէն կը գրեն.— «Մայիսի առաւօտուն՝ արեւը երկնակամարին վրայ իր հնադարեան ոսկիներ ճառագայթներն արձակած էր, Պլպուլն իր տարիւնիէն (վարդէն) քաղած էր սիրոյ համբոյրն։ Եկեղեցւոյ զանգակն զողնցած էր վաղուց և չատեր կապած էին իրենց աղօթելու պարտականութիւնը։ Եկեղեցւոյ աւարտումէն ետք՝ Ժողովուրդը ուղեւորեցաւ դէպի Շէյխ տէտէ ըսուած լեռը, ուր ճգնած է, կ'ըսեն, Ս. Թովմաս առաքեալը։ 1-2 ժամու մէջ գրեթէ պարպուեցաւ կիւղեցին, երկու սեռէ հոծ բազմութիւն օր բարեպաշտական զգացումներով լեռան ճամբան բռնած էին։ Գիւղն ալ տակաւ առ տակաւ կը պարպուէր, վերջապէս 2 ժամ չարունակ քալելով հասանք ուխտատեղին ու Ս. Թովմասի պաղ քարերուն վրայ ծունկ չոքած կը համբուրէին վանքին՝ քարերն, հարիւրաւոր մոմեր կը վառուէին քարայրէն խաչի մ'առջեւ ու ամէն բերանէ կը լսուէին Ալէլուներ, ուխտաւորամեայ ծերէն մինչեւ հինգամեայ մանուկն եկած էին այս խորհրդաւոր ուխտատեղին։ Մամիկներն որք չարաթ գիշեր անքուն անցնելով եփած էին զուարակները, առաւօտեան արշալոյսին իսկոյր ափէով մը պատրաստած էին մասաղի շերտերը որպէս զի որհնեն քահանայից ու անուշեսեւ բաժնեն բարեպաշտ ժողովրդին, քեչ մը ետք քահանաներն ալ հասան և մեծ հանդէսով կատարեցին մատաղ օրհնէքի արարողութիւնը և յետ աւարտման՝ քահանայն ընաքան առնելով «Ցաղագս բարեխառնութեան օդոց, անձրեւաց քաղցրութեան, պտղոց առատութեանց», մատաղին զօրութիւնը ի վեր հանեց, և յորդորեց որ տարին գոնէ մէկ անգամ յարգուի այս բարեպաշտական սովորութիւնը, որ մնացած է Աբէլի և Կայէնի պատարագէն, քիչ յետոյ մատաղներն բաշխուեցան ժողովրդեան որոնք խիստ գոհ մնացած օրուան հանդիսաւորութենէն վերադարձան գիւղն Արսլանպէկ։»

ԽԱՉԻԿ ՄԱԿԱՐԵԱՆ

"ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ,, ՎԵՐԱԲԱՑՈՒԱԾ

Ուրախութեամբ կը ծանուցանենք «Բիւզանդիոն» հայաթերթին վերաբացումը, կարճ դադարէ մը ետք։

Այսօր սովորական ժամուն պիտի հրատարակուի, ճոխ պարունակութեամբ։

«Բիւզանդիոն»ի կարող խմբագրապետն ու խմբագրական մարմինը, ընթերցողներուն պակաս լուր տուած չըլլալու համար կատարեալ ամփոփումը ըրած են ներքին, արտաքին և ազգային կարեւոր լուրերուն, թերթին Դ. երեսը անոնց յատկացնելով։

Ջերմագին խնդակցութիւններ մեր մեծայարգ պաշտօնակիցին։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Գում գաբուի չորս միացեալ թաղերու Աղքատախնամի գործադիր յանձնաժողովի անդամները ամէն ջանք ձեռք առած են ի նպաստ աղքատ հիւանդներու տրուելիք յառաջիկայ կիրակի օրուան թատերական ներկայացումը յուսացուցածին աւելի շքեղ և արդիւնաւոր ընելու։ Տոմսակներն արդէն հրապարակ հանուած են, մեծաւ մասամբ ցրուուած այլեւայլ տեղեր, և կը հաւատան թէ՝ մինչեւ կիրակի տոմսակ չպիտի մնայ ձեռքերին, որովհետեւ բազմաթիւ են այն անձերը որոնք կը փափաքին թէ բարեգործութիւն մը կատարել և թէ Մնակեան էֆ.ի շատոնց մտիկ չըլլուած խումբը վայելել։

ԾԵՐՈՒՆԻ ԴՈՒՆԱՊԱՆԸ առամ և ՊԱՐՈՆ ՌՕՂԱՆ գաւեշտ։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՆՈՐ ԱՂԷՏ ՄԱՐԳԻՆԻՔԻ ՄԷՋ

ՔԱՂԱՔԻ ՄԸ ԿՈՐԾԱՆՈՒՄԸ

ՖՈՌ-ՏԸ ՖՐԱՆՍ, 21 մայիս.—Երէկ առաւօտ մոխիրի ամպ մը պաղարեց քաղաքը, հրաբխային բորբոքման մը հետեւանքով Քարպէ քաղաքը կործանեցաւ. Ֆօռ-տը-Ֆրանսի բնակիչները հեռացան քաղաքէն։

—Մէն-Բիէռի մէջ աւարառութիւնը ընդարձակ կերպով կը գործուի։ Աւերակներուն տակ անագին հարստութիւններ թաղուած են։ Վաճառատան մը ներկայացուցիչը պատմեց թէ գողեր խորտակած են դրամարկղը, և թէ ուրիշներուն օգնութեան պէտք ունեցեր է՝ ազատելու աւազակներուն ձեռքէն, որոնք զինքը կողոպտել կ'ուզէին։ Բառասուն չարագործներ ձերբակալուելով Ֆօռ-տը-Ֆռանս բերուեցան։ Ֆրանսական կառավարութիւնը հեռագրի մը պարունակութիւնը սխալ հասկնալէն մարտանաւ մը զրկեց՝ 50 բժիշկներով և 500 հիւանդապահներով, բայց Աորեան կղզիներուն առջեւ այդ մարտանաւը հրաման ստացաւ Ֆրանսա դառնալու, վասն զի բժիշկի ու հիւանդապահի պէտք չկար։

ԼՈՆՏՈՆ.—Նիւ-Եորքի լրագիրները հեռագիր մը կը հրատարակեն՝ ծանուցանող թէ Մարթինքի մասը, Մէն-Բիէռինը չնայելով, չափազանցուած է, վասն զի 1,250,000 ֆր. բաւական պիտի ըլլայ ամոքելու ամբողջ կղզին թշուառութիւնը։ Փախստականները մեծ մասամբ իրենց տեղերը կը դառնան։ Շաքարի գործարանները սկսած են բանիլ։ Մէն-Բիէռ եթէ կործանած չըլլար, հրաբխին բորբոքումը կարեւոր պիտի չնկատուէր, վասն զի կղզիին մէկ հինգերորդ մասը հալիւ մնասուած է հրաբուխի բորբոքումէն։ Շատ տեղեր մոխիր տեղացած չէ առաջին աղետալի օրէն ի վեր։

ՀՌՈՄ.—Պարսից Շահը հոս հասաւ և կայսրանին մէջ ընդունուեցաւ Իտալիոյ թագաւորին, նախարարներուն և քաղաքային ու զինուորական պաշտօնատարներուն կողմէ։ Երկու վեհապետները քանիցս ողջագուրեցին զիրար։ Կայսրանէն մինչեւ Քուիրինալի պալատը զինուորներ բարեւի կեցած էին։

ՔՈՒՐՅԵԼ.— Վիլհելմ կայսրը ընդունեց պատուիրակութիւն մը որ պաշտօն ունէր Ալզաս-Լորէնի ժողովուրդին երախտագիտութիւնը յայտնել՝ դիկտադորութեան հատուածին ջնջմանը համար։ Վիլհելմ Բ. պատասխանելով ըսաւ թէ այդ հատուածը իր գահակալութեան առաջին օրերուն չէր կրցած ջնջել, վասն զի պէտք էր միւս գերման իշխաններուն վստահութիւնը շահիլ և օտարին անվստահութիւնը փարատել, որ պատերազմասէր մտադրութիւններ կը վերագրէր իրեն։ Վիլհելմ Բ. յարեց թէ հիմա օտարը Գերմանիան կը նկատէ իբրեւ զօրավիդ մը խաղաղութեան։

ԻՍՄԱԻԼԻԱ.—Մայիս 11էն 20 Մայիսի ջրանցքէն անցած նաւերուն թիւն է 117. գոյացած հասոյթն է 3,240,000 ֆր.։

ԲԵԴԵՐՍՊՈՒՐԳ.— Այսօր Բրանոյէ Սէլոյի բանակեղանին մէջ կատարուեցաւ մեծ զօրահանդէսը ի պատիւ Մ. Լուպէի։ Զինուորներուն կը հրամայէր Ռոպինտէր զօրավարը։ Զօրահանդէսը շատ փայլուն եղաւ, վասնզի օդը խիստ գեղեցիկ էր։ Մ. Լուպէ ջերմագէս ողջունուեցաւ։

— Այսօր, Բրանոյէ-Սէլոյի մէջ կատարուած զօրահանդէսէն ետքը, սեղան մը տրուեցաւ։ Նիքոլա Բ. կայսրը բաժակ պարպեց իր հիւրին կենացը, մեծ գոհութեամբ յիշելով՝ երկու բանակները միացնող զէնքի իրական եղբայրակցութիւնը։ Կայսրը նաեւ յարեց թէ այդ փառայեղ զօրութիւնը յարձակողական նպատակներու ոչ տալու համար չէ, այլ ընդհակառակը աւելի ամրապնդելու ընդհանուր խաղաղութեան պահպանութիւնը և պաշտպանելու յարգանքը՝ այն բարձր սկզբունքներուն, որոնք ազգերուն բարեկեցութիւնը կ'ապահովեն և անոնց յառաջդիմութեան կը նպաստաւորեն։ Նիքոլա Բ. բաժակ պարպեց ֆրանսական քաջարի բանակին բարգաւաճմանը ու փառքին համար։

— Ռուս լրագիրները, խօսելով Մ. Լուպէի ուղեւորութեանը վրայ, կ'ըսեն թէ Ֆրանսայի Հանրապետութեան նախագահին Ռուսիա գալը քաղաքավարական պարզ այցելութիւն մը չէ, այլ պէտք է կարեւոր գործ մը նկատուի, որ աւելի պիտի ամրապնդէ երկու ազգերը միացնող կապերը։

— Զօրահանդէսին առեն Նիքոլա կայսրը։ Բրոեէպրաժէնսքի զօրագունդին գլուխը կեցած, անցաւ Մ. Լուպէի առջեւէն։

— Բեդերպուրգի մէջ անհուն ոգեւորութիւն կը տիրէ։ Ռուսերը խանդավառ ընդունելութիւն մը կ'ընեն Ֆրանսացիներուն։

ԼՈՆՏՈՆ.— Զրոյց կայ թէ մասնաւոր հեռագիրներու նայելով, Պոէրներու խորհրդակցութիւնները պիտի աւարտին՝ հաշտութեան պայմաններուն ընդունելութեամբ։ Այդ զրոյցներուն վրայ, որոնք պաշտօնապէս չհաստատուեցան, Լոնտոնի Սակարանին մէջ հարաւային Ափրիկէի հանքային արժէթուղթերուն գիները բարձրացան։

ԱՅՍ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԲՈՒԴԻԶ, 22 մայիս.— Զար Նիքոլա և Մ. Լուպէ ժամը 8 ու կէսի միջոցին Բրանսոէ-Սէլոի դաշտին մեկնեցան դէպի Բէթէրպուրգ, Մ. Լուպէ ֆրանսացոց բարեգործական ընկերութեան չէնքին մէջ պիտի ընդունի Ֆրանսացի երեւելի անձնաւորութիւնները, ինչպէս նաեւ Օտէսայի և Մոսկուայի Ֆրանսացոց պատուիրակները։

— Այս առաւօտ գաղթականութեան նախարարին հասած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ՝ Թօքինի ֆրանսացի զինուորները, չինացի խռովարարները հալածելու համար չինական սահմանագուշիրը անցեր են։

— Զարուհին յառաջիկայ օգոստոսին մէջ զաւակ մը պիտի ունենայ։

ՍԱՐՐԱՖԻՅԷ

ԳԱԼԱԹԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Էսկ. Ում. տիւն ագչ. գաբ.	28—09
» » էն եիւքէք	28—10½
» » էն աշաղը	28—07½
Բումէլի չըմէնտ. ագչ. գինտ.	111—25
» » էն եիւքէք	111—50
» » էն աշաղը	111—

ՊԱՆԳԱ ԱԳՍԻՕՆԼԱՐԸ

Բէժի ագսիոնը Օս. լիր.	319
Միկարէթ Ա.	0—18
» Բ.	—88
Թրամվայ	5—47½
Ժուբիսանս	1—52
Օպլիկասիոն Թրամվայ	483—
Ասիւրանս	3—60
Դօրբօրասիոն	0—08.9

ՏԱՐԱԲԱՂԴ ԼԵՄԱՆ ՀԱՆԸՄԻ

ՍՐՏԱՃՄԼԻԿ ՏՈՒԱՄԸ

ԵՒ

ԱՄՈՒՍԻՆԻՆ ՀԱՖԸՋ ԻՊՐԱՀԻՄԻ

ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

(Շարունակութիւն երէկի թիւէն)

Նախագահը հանգուցեալին հայր՝ հազարապետ տոքթ. Իհսան պէյը, հրաւիրեց որ ըսէ թէ պահանջում մը ունի իբրեւ անձնական դատախազ։

Ցիշեալը տոքթ ելլալով սապէս խօսեցաւ.

— Անցած տարի սեպտեմբեր 17 ի կիրակին հիւանդանոցին մէջ հակելու կարգը իմս էր. ժամը 11ին տուն եկայ. Լէմանը տունը քրոջս հարցուցի՝ պատասխան չտուաւ. ժամը կէսին տրդաս Ռէնան աճապարանքով քովս գալով «պէյ պապա, քոյրս փախցուցեր են» ըսաւ. տոքթ մուճակներովս փողոց նետուեցայ, չիտակ աներոջս գնդապետ Խայրի պէյի տունը դացի ի՛նչ տեսնամ, տունը մահտուն. չուարեցայ. ամէն մարդ կուլար. այս պարագաներուն տակ գտնուող դժբաղդ հօր մը զգացումները բացատրելէ աւելի բարձրագոյն դատարանիդ կը ձգեմ. զայն երեւակայել։

Հարցուցի թէ աղջիկը որո՞ւ հետ է ուր փախած էր. «չենք գիտեր» ըսին. յետոյ թաղին պահապան Մուսա աղային ստուգեցի որ «թուրչիճի» Հասանին տղան Հաֆըզ Իպրահիմի կողմէ առեւանգուած էր. ուր երթալին հարցուցի պահապանին որ չկրցաւ պատասխանել. միայն ըսաւ որ երկու սեւամորթ կիներ, երիտասարդի մը հետ կառք նստեցուցին Լէմանը և Մաչքայի զօրանոցին առջեւէն անցան գացին։

Զորեքշաբթի օրը, երբ Պէյիկթաշ կը շրջագայէի «թուրչիճիին քենեկալը՝ դեղագործ դեր-հազարապետ Եավեր էֆ.ին հանդիպեցայ.

— Հրամմեցէք Իհսան պէյ ըսաւ. Հաճի էֆ.ին «թուրչիճիին» հետ տեսնուինք քիչ մը։

Մեկտեղ «թուրչիճիին գացինք, ուր չգտնալով զայն՝, Զեյմէ-Մէյսանիի միւս խանութը գացինք, ուր դարձեալ չգըտանք. և երբ կը նստէինք, խանութին առջեւէն ճերմակ փաթթոցով մարդ մը անցնելով՝ մատովը նշան ըրաւ ինծի և երբ քովը գացի.

— Իհսան պէյը դո՞ւք էք. բժի՞շկ էք. աղջիկ ունի՞ք ըսաւ։

— Այո՛ պատասխանեցի։

— Երէկ գիշեր ինձ ներկայացան և 10 ոսկի տուին որ ձեր աղջկան պակը կատարեմ. չյօժարեցայ. բայց էմէկ-եէմէկ թաղի իմամ՝ Օսման էֆ. երկու ոսկիով պակեց լմնցուց։

Ան առեն լալ սկսայ. երեւակայեցէք ինձ վիճակակից հայր մը, ա՜հ. Աստուած մարդու չցուցնէ. ասանկ լուր մը բնականաբար բարի լուր մը չէ. աղջիկ ունենամ, մեծցնեմ, հասցնեմ, 17 տարիքը գայ, ետքն ալ ասանկ հարանիք մը։։։ հարկաւ մարդուս սիրտը, ուղեղը կը ջախջախուի։

Իմամ էֆ.էն այս լուրը առնելէ ետք ոստիկանական պահակատունը դիմեցի. միւս իմամը գտայ որուն խիստ դէմքով մը հարցուցի.

— Դո՞ն էիր որ աղջկանս պակը՝ կատարեցիր։

— Այո՛, ըսաւ. երբ այր մը ու կին մը ինձ ներկայանան տրգելը մը չեմ տեսներ զանոնք պակելու համար։

— Ինչպէս համարձակեցար, ըսի, երբ ծնողացը հաճութեան գիրը, դատարանին հրամանագիրը և մանաւանդ ծնունդեան վկայագիրը չկար մէջտեղ։

Ցիշեալը ոստիկանութեան յանձնեցի անմիջապէս և ես հեռացայ։

Հարցմանիքը եղաւ սակայն։

Գուրպան պայրամքի Գ. օրը՝ շաբաթ, աներս՝ գնդապետ Խայրի պէյ մեզի եկաւ. կնոջս հիւանդութեան պատճառով. քիչ մը տեսակցելէ ետք, երբ մեկնիլ կը պատրաստուէին, դրան առջեւ կառք մը կեցաւ։

Դուռը բացին, երեք կին և փոքրիկ աղջիկ մը ներս մտան, զաւակս Ֆէնան, «հայրիկ, քոյրս եկաւ» պոռաց. այն առեն դէպի պարտէզ ուղղուեցանք, ինչ որ բնական էր։

Մեծ հօրը ձեռքը համբուրեր է Լէման, որուն դալը լսելուն պէս վար եկեր է հիւանդ մայրը ու՝ ողջագուրեր է զաւակը. վարի սենեակը քիչ մը նստելէ ետք, մեծ հայրը իր տունը տարաւ զայն։ Հանգուցեալին 30 զրչ. ամսական յատկացուցած էի. 7 ամիս եղած էր մեր տունէն մեկնելէն ի վեր. որ մը «աղջիկանը դիզուած ամսականները տանք» ըսի կնոջս, որ, իմ մէջ այսպէս հաշտուելու տրամադրութիւն և բարի զգացում մը տեսնելով, անմիջապէս Լէմանի մեծ հօրը տունը լուր ղրկեց։ Քիչ մը վերջ Լէման մօրաքրոջը հետ մէկտեղ եկաւ։

Դժբաղդ զաւակս ձեռքերուս փարեցաւ համբուրելու, (Իհսան պէյի ձայնը արցունքներէն խղդուեցաւ և հեծկլտուքէն խօսելու անկարող դառնալով՝ լռեց)։

Ամբաստանեալին պաշտպան փաստաբանը Վռամշապուհ էֆէնտի.— Տէր Նախագահ, Իհսան պէյին մինչեւ հոս բրած նկարագրութիւնները բարձր. դատարանիդ միտքը լուսաւորելու հանդամանք մը չունի. ասոնք խնդիրէն անջատ են. եթէ անոր հետ ուղղակի առնչութիւն ունեցող բան մը գիտէ թո՛ղ ան ըսէ.

Իհսան պէյ.— Թոյլ տուութիւն ըրէք կարգով կը պատմեմ։

Դիպուած ամսականներով սաւան մը (չարշաֆ) գնեցինք իր հաճութեամբ։ Աղջիկս այն օր մեծ հօրն գնաց դարձեալ, ամուսինը Հաֆըզ, հայրը մայրը ամէնքն ալ հոն գացեր են, յետոյ թուրչուճին տուն վերադառնալով է. անոնք հոն մնացեր են։ Հետեւեալ օրը, առաւուն կանուխ, աներոջս, Խայրի պէյի հետ մեր տունը եկան. Հաֆըզը ինծի ներկայացուցին, ձեռքս պագին, ես ալ որպիսութիւնը հարցուցի. Լէման և Հաֆըզ. այն գիշերը մեզի մնացին. Հաֆըզի մայրը առաւուն մեզի եկաւ դարձեալ. հետեւեալ օրը, երբ պաշտօնատեղիս պիտի երթայի Հաֆըզ եկաւ ձեռքս պագաւ և տուն վերադառնալու հրաման խնդրեց ինձ. թէեւ պնդեցի որ գիշեր մը ալ մնան բայց վերջը կուգանք, կը պահենք, ըսաւ. ես երբ տունս վերադարձայ ամէնքն ալ բացակայած էին։

Մարտ 17ի առաւօտուն ժամը մէկին աներները, աներոջս՝ Խայրի պէյին տունը անծանօթ մը ներկայանալով, «Ձեր աղջիկը գէշ վիճակի մէջ հիւանդ է, կամ կը տեսնէք, կամ չէք տեսներ» կ'ըսէ ու կ'երթայ, աներս մեզի լուր ղրկած էր, կինս դող ելլելով,

— Ի՞նչ ընենք, ըսաւ։

— Այնպէս կ'ենթադրեմ որ, պատասխանեցի, ասիկա յատկապէս պատրաստուած ծրագիր մըն է որ մենք ալ իրենց փոխադարձ այցելութեան երթանք և սիրալիր յարաբերութիւն հաստատուի մեր միջեւ։

Ես պաշտօնատեղիս գացի, ժամը կէս խոնարհաս եկաւ, գուժեց աղջիկանս ծանր հիւանդութիւնը։ Պետէս հրաման առնելով, պաշտօնակիցներէս դեր-հազարապետ Ճէվատ պէյի ընկերակցութեամբ փութացի հիւանդ աղջիկս տեսնելու։

Ուն Գաբանի պահականոցին մէջ, աներոջս և ուրիշ անձերու հանդիպեցայ. աղջիկս տեսնել ուզեցի, «բժիշկները կը գննեն» պատասխանեցին. շնորհիւ Վեհ. Կայսեր ե՛ս ալ բժիշկ եմ, և մանաւանդ անոր հայրը, պէտք է անպատճառ տեսնեմ, ըսի, ժամու մը չափ ժամավաճառ ընելէ ետք, ներս չմտցուցին զիս։ Վերջապէս սոսկալի ոճիրին լուրը առի։

Հեծկլտուքներու ու առատ արցունքներու մէջ չարունակեց հայրը.

— Թուրչուճիին տանը դիմացի նպարավաճառին խանութին մէջ, ոստիկանական բժիշկ՝ Օսման, Ռէմզի և Սիմոն պէյերը իրենց տեղեկագիրը կը պատրաստէին, խնդրեցի որ, յանուն պաշտօնակցութեան, ըսեն թէ՝ ինչ է խնդրին բուն էութիւնը։

— Դժբախտաբար անձնասպանութիւն մըն է, ըսին։

Տուն մտայ, տարաբախտ զաւկիս երեսները համբուրելով լալ սկսայ, մայրն ալ եկած էր, մարմինը՝ պատգարակի մէջ դնելով՝ Նշան Թաչիի տունը փոխադրեցինք, ինքներնս մտածեցի թէ՝ իրաւ, անձնասպանութիւն մըն է եղածը թէ ոճիր։

Կասկածը արթնցած էր միտքիս մէջ, բժիշկ եմ, ե՛ս ալ զննութիւն մը ընեմ, ըսի, և սկսայ քննութեան. զգացումներու յաղթեցի։ Զէ՛ թէ հօր մը՝ այլ բժիշկի մը նման ըրի քննութիւններս, և, խիղճովս համոզուեցայ որ, ասիկա չէ թէ անձնասպանութիւն այլ վայրագ ոճիր մըն էր։ Անմիջապէս հրաւիրեցի Պէյիկթաշի թաղապետական բժիշկ դեր-հազարապետ Նուրի պէյը, որ ինքն ալ քննութիւն մը կատարելով հաստատեց իմ կարծիքս. երրորդի մըն ալ գաղափարը առնելու նպատակով, Բերայի ոստիկանութեան բժիշկ Լուիճի պէյը հրաւիրեցի, բայց յիշեալը բացակայ ըլլալուն՝ իր պաշտօնակիցը՝ Տիգրան էֆէնտին եկաւ, քննեց, ան ալ կասկածեցաւ, հետեւեալ օրը բժշկական խորհրդակցութիւն մը կատարել տալ ուզեցի, բայց այնչափ մտատանջ էի որ, չէի գիտեր թէ ո՛վ հրաւիրեմ։

Այս միջոցիս, ցաւակցութեան համար, գնդապետ Զէքի և դեր-հազարապետ Պէօիւ ու Լուիճի պէյերը եկան, որոնք քննութեամբ հաստատեցին աղջկանս՝ ոճիրի մը զոհն ըլլալը, և իրենց տեղեկագիրը պատրաստեցին, 15 վայրկեան վերջ Վեհ. Կայսեր բժիշկ գնդապետ Եուսուֆ Զէքի պէյ, և ուրիշ չորս բժիշկներ ալ եկան, որոնք նոյնպէս համաձայն գտնուեցան ինծի. որով երկու աղերսագիր մատուցի, մէկը դատական նախարարութեան, միւսը ընդհ. դատախազին, որպէս զի դիմեն զննութիւն մը կատարուի զօրավար Խայրէտտին և Արիսթիտի փաշաներու նախագահութեան տակ, քննելու համար հակասութիւնը որ կ'երեւէր ոստիկանական և միւս բժիշկներու տեղեկագրերուն միջեւ։ Դիմումներս ալ կատարուեցաւ, որով անգամ մըն ալ հաստատուեցաւ ոճիրին գոյութիւնը։

Նախագահ.—Ինչէ՞ն կասկած ծագեցաւ ձեր միտքին մէջ թէ՝ ոճիր մըն էր գործուածը։

—Էֆէնտիմ, ե՛ս բժիշկ եմ, ա՛ն ալ դաւակս է։

—Գիտական ապացոյցներդ ըսէ։

—Նախ աղջիկս ծախլիկ չէր, վարժարանի ուսուցչուհիներէն կրնաք հաստատել, ձախ ձեռքով վեցհարուածեան պարպել անկարելի է, եթէ պարպուի իսկ, գնդակը պէտք է անպատճառ վարէն ելլէ. մանաւանդ սպանման գործիքն ալ վեցհարուածեան մըն է, զոր գործածելու վարժ չէր աղջիկս։

Հետեւաբար, աղջիկս, Լէման հանը՝ մ, որ վեց ամսու հղի է, կանխամտածութեամբ սպաներ է ամուսինը՝ Հաֆըզ Իպրահիմ, որուն նկատմամբ օրինական արդարութիւն կը պահանջեմ։

Նախագահը (ամբաստանեալին), ի՞նչ պիտի ըսես։

— Գացինք հաշտուեցանք, «չարշաֆ» առած էինք, ան գիշեր գացի տեսնուեցայ իրենց հետ։

— «Երազ տեսայ» ըսի՞ր։

— Զարշաֆցուէն մէկ ու կէս կանգուն պակած էր, ա՛ն ալ առ, ըսին, առի. այն գիշերը երազ տեսայ. Պէհէտտին էֆ.ին մօրը պատմեցի։ Ետքն ալ անմիջապէս ետքը տեսայ որ երկու ձեռքով բռնած զէնքը գետինը նետեց։

— Հսել է թէ դեռ կարողութիւն կար վրան։

— Այո՛, խօսեցաւ իսկ։

— Ասանկ մեծ վէրք ունեցող մը կրնայ ձեռքի զէնքը վար նետել։

— Էֆէնտիմ, խօսեցաւ իսկ։

— Ոստիկաններուն բնաւ բան մը չխօսեցաւ ըսեր ես, ետքը խօսքդ փոխեր ես։

Պաշտպան փաստաբանը Վռամշապուհ էֆ.— Իրենց մէջի անհամաձայնութիւնը վերցած էր, անձնական դատախազ էֆ.ն ալ միւսներուն բանը հաստատեց. խնդրեմ այս կէտը թող պաշտպանուի, քանի որ անհամաձայնութիւնը վերցուած էր ի՞նչպէս կ'ըլլայ որ դեռ հակառակութիւն կը մնայ.

Ն.— Այն օրը հաշտուցա՞ք աներ ոջդ հետ։

— Այո՛, հետեւեալ օրն ալ հաշտուեցանք և ձեռքն ալ պագի։

— Լէման հանըմին ստակ տուա՞ւ։

— Տուեր է։ Կինս այն օր մինակ մօրը հետ կը տեսնուէր, հօրը հետ բնաւ չէր տեսնուեր։

— Աներդ քեզի հետ խօսեցա՞ւ։

— Այո՛, բարի էք եկեր ըսաւ։

Շապուհ էֆ. — Տուն վերադառնալէ և հաշտուելէնետք, ինչ հոգեկան կացութեան մէջ կը գտնուէր Լէման հանըմ։

Ամբ.— Մտածկոտ էր։

Ասկէ եսէր վկաներու ունկնդրութիւնն սկսաւ։

ՎԿԱՅՆԵՐ

Ուն Գաբանի Ագապալար թաղին պահապան Տիվրիկցի 30 տարեկան Ահմէտի որդին Էմին՝ դատարան ներկայանալով, օրինական երդումը ընելէ ետք վկայութեան սկսաւ հետեւեալ կերպով։

Պահապան.— Դէպքին գիշերը հակե-

լու կարգը իմս էր. գիշերուան աղօթքս կատարեցի, ժամը 2ին փողոցները չրջագայելու սկսայ. ժամը 3ին երբ Թուրչիճի հաճի Հասանի տանը առջեւէն կ'անցնէի, Հասան աղան փողոցին վրայի սենեակին մէջէն բարձրաձայն կ'ըսէր. «աս տղան ինչո՞ւ հոս պառկեր է, ե՛լ Հաֆըզ». և կին մը զոր չեմ ճանչնար սենեակ մտաւ և «հիմա պառկեցաւ» կ'ըսէր. անկէ անցայ քսան վայրկեանի չափ պտրտեցայ, կրկին երբ Թուրչուճիին տան կից գրտնուող նպարավաճառին խանութին առջեւ եկայ, տեսայ որ Թուրչիճի Հասան էֆ.ն մեծ իրարանցումով դէպի ինձ կու գայ. — «Այս առեն ո՞ւր կ'երթաս, հարցուցի». «Մեր հարսը ինքզինքը զարկաւ, ոստիկանութեան լուր տուի. զաւակս հաֆըզ Իպրահիմն ալ բժշկի գացած էր, զայն կը փնտռեմ.» ես Հասան էֆ.ն ձգելով տուն էն ներս մտայ, վեր ելայ, սանդուղին գլուխը Հասան էֆ.ի կինը, դրացի Սալիհ էֆ.ի կինը և աղջիկները կը կենային. սենեակէն ներս նայեցայ, Լէման հանըմ անկողինին մէջ երկնցած պառկած էր, երբ վար կ'իջնայի տեսայ որ Լէման հանըմի ամուսին հաֆըզ Իպրահիմ գլուխը բաց, վարտիք չապիկ, ոտքը մերկ ներս մտաւ. «բժիշկ չկրցայ գտնալ», ըսաւ։ Այն առեն հայրը և ոստիկանութեան պաշտօնեաներն ալ եկած էին. կրկին վեր ելանք. Հասան էֆէնտի, «Ալ բժշկի պէտք չմնաց, մեռաւ», գոչեց. Հաֆըզ Իպրահիմ Լէման հանըմին վրայ իյնալով դառնապէս լացաւ. «Ասիկայ մեռած չէ՛, մարած ըլլալու է», կը կրկնէր շարունակ հեծկլտալով. Հաֆըզ Իպրահիմը վերցուցի, որ «ալ այսուհետեւ չեմ կրնար ապրիլ» ըսելով, քանի մը անգամ ուզեց սանդուղներէն վար նետել ինքզինքը, և ես արգիլեցի։ Գիտցածս այսչափ է։

Ն. — Հաֆըզ Իպրահիմ կը խմէ՞ր։

Պ. — Ո՛չ, չէր խմեր։

Ն. — Ամուսնոյն հետ կռիւ կ'ընէ՞ր։

Պ. — Ուրիշ առեն կռիւ ընելնին չեմ լսած։

Ն. — Հաֆըզ Իպրահիմին վրայ երկիւղի կամ իրար անցումի հետաք կա՞ր։

Պ. — Չկար։

Ն. — (Ամբաստանեալին) Պահապան էմին աղայի վկայութեանը ինչ պիտի ըսես։

Ամբ. — Ես սեղանատունը պառկեցայ, հայրս եկաւ արթնցուց։

Ն.—(Բարապանին) Սա վեց հարուածեանը բերէք.

Բարապանը վեց հարուածեանը բերաւ։ Նախագահը զայն վկային ցուցընելով.

— Անբաստանեալին վեց հարուածեանը ա՞ս է։

— Այո՛, ա՛ս է։

Ն. — (Անբաստանեալին) Լէման հանըմը այս վեց հարուածեանը կրնա՞ պարպել։

Ա. — Ասիկայ դաշտին մէջ կը պարպէի Լէման հանըմին առջեւը. գործածութեան եղանակը ճանչցած էր։

Ն. — Բայց ասիկայ ապահովութեան փլթակ ունի։

Ա. — Անոր տեղն ալ գիտէր։

Ուն Գաբան Եավուս Սինան թաղի բնակիչներէն հարիւրապետ երեսուն տարեկան Պոլսեցի Մուսթաֆայի որդի Թէվֆիգ էֆ. ներկայացաւ դատարանին հանդիսաւոր երդումը ըրաւ և հետեւեալ վկայութիւնը տուաւ։

— Դէպքին գիշերը Աթլամա-Թաշըի մեր սովորական սրճարանը կը նստէի, ժամը չորսին միջոցները փողոցէն մէկը կ'անցնէր վարտիք չապիկով, ջրհանկիր կարծեցի, անմիջապէս պատուհանը դիմեցի, դպրոցին անկիւնը երեք չորս մարդ տեսայ «Թուրչիճիին աղջիկը ինքզինք զարկեր է, ամուսինն ալ բժիշկ փնտռելու կը վազէ» ըսին. ե՛ս նկատելով որ Թուրչիճիին աղջիկը ամուսին չունի «անպատառ հարսը ըլլալու է» ըսի և դուրս վազեցի։ Բաղնիքին դրան առջեւ տեսայ Թուրչիճին, որ «Ատուած իմ ի՞նչ է աս գլխուս եկածները, Դուն ազատէ զիս ո՛վ Տէր» կ'ըսէր։

— Ի՞նչ կայ ի՞նչ եղաւ, հարցուցի։

— Մեր հարսը ինքզինքը մեռցուց, պատասխանեց։

Անմիջապէս, մէկտեղ տուն գացինք. ներս մտնելու հրաման առնելու համար դրան զարկի. «ասանկ պարագայի մէջ ատանկ նրբութիւններ կը փնտռուի» ըսին. ներս մտայ։

Լէման հանըմի կնտրը, սենեակին աջ կողմը նստած էր, հա՛բան ալ անոր գրկին կոթնած։ Կեսուրը, հարսը թեւին տակը առած կը գուրգուրար. հարսին գլուխն ալ կերտոյը ուսին կոթնած էր. ձախ ձեռքը վերքին վրայ, աջ ձեռքը կեսրոջը կուրծքին վրայ դրած էր։ Սենեակին մէջտեղ. մէկ քանի նարինջ կար մասով ծակուած, կրակարան մը, անկողին բազմոց մը, որուն վրայ երկու կողմը արիւնլուայ՝ երեսի բարձ մը կար,

—Ի՞նչ եղար Լէման հանըմ, հարցուցի, չի կրցաւ պատասխանել. մինա՛կ ձեռքը որ կուրծքին վրայ դրած էր, կամաց մը վար առաւ. վերքը ցուցուց, կրկին վրան գոցեց։ Այս միջոցին Թուրչուճին ներս մտաւ. վտանգաւոր ըլլալը զգացուցի։ Լէման հանըմը անկողնին մէջ պառկեցուցինք, ա՛յն տեղն հոնդիւն մը սկսաւ. վարի ծնոտը կը խաղար։

—Դուք կը վախնա՛ք, երթա՛մ մայրը զրկեմ ըսելով հեռացայ։

Ն.— Հոն թաց թաշկինակներ տեսա՞ր։

Թէվֆ.—Ո՛չ, չը տեսայ։

—Նախ դո՞ւն հասար դէպքին վայրը. թէ՛ ոստիկանները.

—Չեմ գիտեր, տունէն ելած ատենս դրան առջեւ ոստիկաններ տեսայ։

—Բազմոցին վրայ վերմակ կա՞ր։

—Թէ՛ բազմոցին և թէ՛ անկողինին վրայ վերմակ կար։

Ն.—(Ամբաստանեալին) Ձեր զատ պառկիլը կ'ապացուցանէ թէ գժտուած էիք։

Ամբ.—Գժտութիւն չի կար, վերմակը անկողինէն առնելով վրաս ծածկեր է։

Լէման հանըմի հայրը, Իհսան պէյ.—վկայ Թէվֆիգ էֆ.ին ճշմարտութիւնը չը խօսիր, հոն ուրիշ կին մը ալ կայ եղեր, անոր խօսքը չունէր։

Ն.— (վկային) Այն կինը ո՞վ էր։

Վ.— Ուրիշ կին մը տեսայ հոն, չեմ գիտեր։

Ն.—Ամբաստանեալը կը խմէ՞ր։

Վ.— Ձե՛մ գիտեր, ո՛չ տեսայ, ո՛չ ալ լսեցի։

Ն.— (ամբաստանեալին) Թէվֆիք էֆ.ի վկայութեան մասին ըսելիք մը ունի՞ս։

Ամբ.— Ըսելիք չունիմ։

Ուն-Գաբանի ոստիկանական աւագ գօմիսէր Կովկասցի Իսակ Նէճաթի էֆ.ին ալ համառօտ վկայութիւնը լսուելէ ետք, վկայութեան կանչուեցաւ նաև, նոյն պահականոցի ոստիկաններէն հազիւ 28 տարեկան Աբրահիրցի Հիւսէյին Հիւսմի էֆ.ն որ առջի երկու վկաներու ըսածները կրկնելէ ետք ըսաւ որ. «Թուրչուճիին հարցուցի թէ հրազէնը ո՞ւր էր». չե՛մ գիտեր պատասխանեց. այն ատեն, փոքրիկ աղջիկ մը ըսաւ թէ, բարձին տակն է, զոր Հիւսէյին էֆ. բերելով ինձ տուաւ։ Թէ՛ Թուրչուճին և թէ տղան պահակատուն զրկեցի։

Ն.— Երբ ներս մտաք, սենեակին մէջ գտնուողները ի՞նչ կ'ընէին։

—Մեծ իրարանցում կար հոն։

—Բազմոցին վրայ վերմակ կա՞ր։

—Ուշադրութիւն չըրի։

—Վեց հարուածեանէն քանի՞ բամբուչա նետուած էր։

Ռէվոլվէրին մէկ աչքը միայն պարպուած էր, մնացածները լեցուն էին։

Ն.— (Ամբաստանեալին) Ի՞նչ պատճառ ունէիք վեցհարուածեանը բարձին տակ պահելու։

—Ես վեցհարուածեանին չնայեցայ, բժշկին վազեցի. եթէ քոյրս բազմոցին տակը դրած է չեմ գիտեր։

Ն.— (վկային) Հաֆըզ Իպրահիմի ձեռքին վրայ, վառօդի հետք կա՞ր։

—Այո՛ կար։

—Ո՞ւրտեղը։

—Ձախ ձեռքին բթամատին և միջնամատին մէջտեղ։

Ն.— (Ամբաստանեալին) դուն ձախլի՞կ ես։

—Ո՛չ։

Ն.— (Ոստիկանապետին) Երբ ամբաստանեալը հարցաքննեցիք ի՞նչ ըսաւ։

—Ինծի ե՛լ ըսաւ չելայ, հօրդ մօրդ քով զիս խայտառակ ըրիր- ըսաւ և ինքզինքը զարկաւ» պատասխանեց ոստիկանապետը։

—Ինքզինքը զարնելը տեսե՞ր է։

—Այո՛, «զարնելը տեսայ» ըսաւ։

Ն.— (ամբաստանեալին) Ի՞նչ պիտի ըսես։

—Այն ատեն խելքս գլուխս չէ՛ր, ինչ ըսելս չեմ գիտեր, արթուն չէի գրեթէ։

Ուն Գաբանի ոստիկաններէն Իպրահիմ Բասիմ էֆ.ի վկայութիւնը։

—... Ընդհանուր դատախազի օգնականին հետ դէպքին տեղը գացինք. Լէման հանըմ,, որ անկողինին վրայ պառկած էր զննեցինք, կուրծքին վրայ վէրք մը ունէր։

Հաֆըզ Իպրահիմ իր հարցաքննութեան մէջ ըսաւ որ «հրացանին պայթելու ձայնէն՝ քունէս արթնցայ, Լէման հանըմ ձեռքը բռնած էր վեցհարուածեանը զոր երբ կ'առնէի, երկու մատներս վառօդի աղտ պլչկուեցան»։

Ն.— (Ամբաստանեալին) Ի՞նչ պիտի ըսես. ահաւասիկ ասանկ ըսեր ես։

Ամբ.— Ո՛չ, անանկ չըսի։

(Մնացեալը ետքը)

ԿԱՐԵՒՈՐ ՀԱՍՏԷ

ՏՈՔԹ, Վ-Մ, ՀԻՆԴԼԵԱՆ

ԱՏԱՄԱՊԱՆՈՒԹԻՒՆ

Ի դիւրութիւն իր հեռաւոր թաղերու յաճախորդաց, դարմանատունը փոխադրած է Թիւնէլին մօտ՝ Բերա, Մեծ Փողոց, թիւ 454, Ռուսական հիւպատոսարանին կից՝ նոր արարթրմանը, ուր ըստ առաջնոյն՝ կ'ընդունի ամէն օր կէս օրէն մինչեւ ժամը 5 (Ք. Ե.)։

Առաւօտները կը շարունակէ ընդունիլ իր բնակարանը ԻՍԿԻՏԱՐ, ինչպէս նաեւ Գչ. և Շբ. առաւօտները ի Գում-Գապու. Զարիֆեան դեղարանը։

2—25

Տ՞Ր ԿԱԼԻՆՕՍ

ԿԻԶԼԻ ԽԱՍԹԱԼԸԳԼԱՐ ԹԱՊԻՊԸ ԽՈՒՍՈՒՍԻՍԻ

Կալաթատա Սանտրգճըլար Ճատտէսինտէ 97 Նիւմէրօլու Թէտավիխանէսինտէ խասթալարը գապուլ վէ Թէտավի իտէր։ Պէլ սօղուգլուղունուն էն չէտիտ վէ էն միւմին հալինտէ վէ օնտան տօլաեը զուհուր իտէն պիր չօգ իտրար եօլու իլլեթլէրինի միւշթէհիր պուլունան տօքթէօր ԿԱԼԻՆՕՍ՝ էն եէնի վէ ալէա ուսուլ իլէ, հիչ աղրը հիսս իթտիրմէքտիր, աղ միւտտէթ զարֆընտա Թէտավի իտէր։ Թէրէտուիւ իտէնլէրտան՝ իւճբէթի խասթալըգլարընդն չիֆաբնտան սոնրա ալընապիր։

ՖՐԷՆԿԻ

Ղաեէթ եէնի վէ էվրոբա թաթպիգ օլունան սոն ուսուլ իլդրէ, ֆրէնկի խասթալըղընը թամ մուվաֆագբէթլէթ Թէտավի իտէր։ Հէր կիւն սաաթ կէտէն 10ա գատար Կալաթատա Սանտրգճըլար ճատտէսինտէ, Գարագուշ օթէլի գարշըսընտա ամսաքը տինքանը իւզէրինտէ, 97 օմէրօլու Թէտավիխանէսինտէ պուլունուր։

ՏՕՔԹՕՐ ԳՕՍԹԱՔԻ ՔԻԼԱՑՏԻԹԻ

Բարիսաէ իքմալը թահսիլ էթմիշ վէ էվրոբանըն էն մէշհուր խասթէխանէլերինտէ ամէլիյեաթ կէօրէրէք, օն սէքիզ սէնէ տախի իճրաի թրպապէլէ քէսպը վուգուճի էյլէմիշ տիր։

Թապիպը մումայիւէյ՝ կէօհիւս վէ միտէ իլլէթլէրինի եանի նէզլէի սարիյեէի, նէֆէս տարլըզընը, ագ ճիեէր իւֆունէթլէրինի խուսուսիյլէ վէրեմ խասթէլիեինի, իսթիեարլարտա միւզմին էօքսիրիւք վէ տամարլարընը թէսալլուպ իթմէսինի, էմրազը գալպիյեէի, հաղմսըզլըզը, ինդըպապը, միւզմին իսհաղը, միտէ ազրբսընը, միտէ կէնիչլէնմէսինի, գանլը պասուրը, գարընտա սու տօլմասընը, գարաճիեէր խասթալըգլարընը, իտրարտա չէքէր վէ եումուրթա ագը պուլունմասընը, էմրազը միքրօպիյեէի վէ գան խասթալըգլարընը վէ հէր ճիսս չօճուգ խասթալըգլարընը՝ Թէրագգրյեաթը ֆէնընիյեէ մուճիպինճէ էն սօն ուսուլը Թրպպի վէճճէլ Թէտավի էյլէր։

Թապիպը մումայիւէյ՝ տէօրթ սէնէ պիր միւտտէթ զարֆընտա վասի պիր ֆրէնկի խասթէխանէսի սէր Թրպապէթինտէ պուլունարագ, պու էսնատէ խուսուսի Թէտավի էյլէտիեի խասթալարտան մաստա, ֆրէնկիեէ վէ պէլ սօղուգլուղունա միւպթէլա օլմուշ տէօրթ պին գատար էշխասը Թէտավի էյլէտիեի ճիչէթլէ, պու իլլէթլէրին Թէտավիսի խուսուսընտա ֆէվգէլատէ մէհարէթ քէսպ էյլէմիշ օլտուղունտան, երգէք վէ գատընալարտա եէնի վէ էսկի ֆրէնկիեի վէ պէլ սօղուգլուղունու վէ անլէրտէն հասը օլան սէս գըսրգլըզընը վէ կարալարը վէ տէրի իւֆունէթլէրինէ վէ իտրար տարլըզընը վէ իլմիհալը մէսանէեի վէ վէգտիֆը Թէնասիլիյես իճրասընտա նօգսանիյեթի սուրէթը միւքէմմէլէտ վէ Թէճարիպը միւթէատիւտէսինի Թէրագգրյեաթը ֆէնընիյեէ իլէ պիրլէշտիրէրէք ազ զէման զարֆընտա Թէտավի էյլէր։

Տէր Ալիսէեէ հէր հանկը թապպպ իլէ իսթէնիլուրսա գօնսիլթօ օլունապիլտիեի կիպի, էվրօբանընն էն մէշհուր աթըպպաը իլէ տախի պիլ մուխապէրէ գօնսիլթօ իճրա օլունուր։

Վէյաեաթը Շահանէտէն թահրիրէն միւրաճաաթ իտէճէ գէվաթընն՝ օրատա աքի թապիպին պիր բաօրունը եախուտ մուֆասալ պիր թարիֆնամէ կէօնտէրմէյէրի էլդէմ տիր։

Բազարտան մաստա, հէր կիւն սաաթ պէշէ գատար, Գումգարուտա Զիֆթէ կէլինլէր ճատտէսինտէ 13 Նիւմէրլօլու խանէտէ, սաաթ 6ատան 8 պըշուղա գատար Սթանպօլտա Էմին էօնինտէ Արսէնօգի էճզախանէսինտէ։ Սաաթ տօգուզտան օն պիրէ գատար։ Սուլթան Պաեազիտտէ, Օգճիլար պաչընտա Սինէմեան էֆ.նին Պաեազիտ էճզախանէսինտէ խասթէկեանը գապուլ էյլէր։ Ֆագըր օլանլար սալը կիւնլէրի մէճճանէն մուաեէնէ օլունուր։

Տէր և Տնօրէն

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՑՍԷՐՃԱՆ

ԲԱԳՐԱՏՈՄԱՐ

ՆՈՐ ԴՐՈՒԹԻՒՆ ՏՈՄԱՐԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ

ԴԻՒՐԻՆ,

ԱՆՍԽԱԼ

ԵՒ ԱՆՇԵՓՈՒԹ

Հաշուակալութեան այս նոր մեթոտը, կրկնատոմարի հիմերուն վրայ հաստատուած, երկարատեւ փորձերովս պակուած, ամսական փորձակշռի, տարեկան հաշուեկշռի, տոկոսաւոր և անտոկոս ընթացիկ հաշիւները հանելու և ամէն գործառնութեանց անհամեմատ դիւրութիւններ ընծայելով հանդերձ ժամանակի և աշխատութեան աներեւակայելի խնայում մը կը պարունակէ իր մէջ, այնպէս որ ամբողջ ամսուան մը աշխատութիւնը կարելի կ'ըլլայ մէկ ժամէն աւարտել։

Այս նորագիւտ մեթոդը վստահաբար կը յանձնարարուի սեղանաւորի, վաճառական, գործապետ, հաշուակալ-գրագիր դասակարգերուն, մէկ խօսքով ամէն անոնց որք հաշիւ ունենալու կամ բռնելու հարկին մէջ են։

ԲԱԳՐԱՏՈՄԱՐը 3-4 դասով միայն կարելի է սորվիլ, որու փոխարէն պէտք է վճարել միայն մէկ լիրա օսմ.։

Պէտք եղած բացատրութիւններն ու տեղեկութիւնները ֆրէ կը տրուին։

Դիմել, ամէն օր մինչեւ կէս օր, Առեւտր. վարժարան. Բանկալթի, Հարպիյէ աղբիւրին դէմ։

ԲԱԳՐԱՏՈՄԱՐի Հեղինակ-Ուսուցիչն անձամբ կ'երթայ ամէն անոնց որք դիւրութիւն չունին վարժարան գալու։ Այս պարագայի մէջ իւրաքանչիւր այցելութեան համար մէկ մէճիտ պիտի վճարուի իբր ճամբու ծախք։

ԲԱԳՐԱՏՈՄԱՐի մասին գաւառներն մեզ եղած հարցերուն համառօտեմամբ կը պատասխանենք, եթէ նամակին մէջ դրօշմաթուղթ (փուլ) մը ծրարելու յօժարած ըլլան։

Դասերն ինչպէս և թղթակցութիւնները կ'ըլլան Հայ. Օսմ. և Ֆրանս. լեզուներով։

Պարապ յոգնութիւն չի պատճառելու համար ըսենք նաեւ թէ ԲԱԳՐԱՏՈՄԱՐը արդէն կրկնատոմարի դրութիւնը գիտցողներո՛ւն կը վերաբերի։

Տոմարակալութիւն սովրիլ փափաքողք մեր կիրակնօրեայ դասերուն կրնան հետեւիլ, որոնց վերսկսումը պիտի յայտարարենք ընդհանուր։

Հիմնադիր-Տնօրէն

Առեւտր. և Լեզուագ. վարժարանաց Բանկալթի.

9—30 ՅԱԿՈԲ ԲԱԳՐԱՏՈՒՆԻ

ԷՃԶԱԽԱՆԷԻ ԹԻՒՐՔԻԷ

Սիրքէճիէ քեանն (Էճզախանէ-Թիւրքիյէ) եէվմը քիւսաբնտան պէրկէսսթէրտիյի ԽԹԻԹամ վէ տրգգաթի տան վէ իհղար օլընան քեաֆէֆի էտվիյէնան խաիխիյէի վէ էհվէնտյեթնտէն տօլայը չէհրիմղին էն միւքէմմէլ էճզախանէսի օլուպ, տիկերլերինէ նիմունէի իմթիհալ օլմագ չէրէֆինի իպրաղ իթմիշ տիր. պու տրգգաթ վէ իհթիմամ մունզամ օլան Թէհրէթ վէ նէզաֆէթ մէսէլէսի քի էճզախանէլերճէ ասըլ նազարը էհէմմիյէթէ ալընամագ մէվատտրն պայրճասը տրը. ամմէնին միւսէլլէմի վէ տէվիրը ըէմմիյէնին տախի մուսատտագ օլտցէրը իւզրէ պուրատտա քէսմալը իլէ ճարի տիր. պու կիպի պիր Թէէսխատէն պէքլէնիլէ չու խըստէմթը միւսթահսէնէյէ պիր իլալէի խնամնիյէթքարն օլմագ իւզրէ եէվմը Թէէսխինտէն չիմիյէ գատար միւրաճաաթ իտէն պիրնիւմէ գուէֆիյի խասթէկեան մէճճանէն Թէտավի իթտիրիմքք վէ մուսէճճաթը լազըմ տախի քէղա պիլա իւճբէթի իթա խիլմէք կիպի իխթիյար օլընան ֆէտտաքեարլըգլար նազարը տըգգաթա ալընաճագ օլուր իսկ պու էճզախանէնին խթիհսասը մէնֆաաթտան զիյատ հէմճինինտէ խրտամէթ կիպի պիր ֆիքրը ինսանիյէթքէրվէրի իւզէրինէ Թէէսխ իսիմիշ օլտուղը տէրճալ թայինն իտէրիյէթ չու թատտան օլընան հիմմաթի հնարուճֆէտէն նաչի տիր քի պու էճզախանէ Թարիգը Թէրագգրամ գաթը տէրէճաթ իտէրէք, պու կիւնքի մէրթեպէի իհրաղ էյլէմիշ վէ պու եիւզտէն տէ էրպապը միւրաճաաթը մէնմունիյէթ վէ էմնիյէթինի վէ ամբպպանը տախի խօշնուտիսինի ճէպ էյլէմիշտիր։

Մէղքիւր էճզախանէտէ քեաֆէֆի իլէ վէ էմրազտա քէսպը իսթիհսասը թամ էյլէմիշ մէշհուրը ամբպպա հէր կիւն էվգաթը մուայենէտէ հաղրը պուլունտրգլարը կիպի զիւքիւր ու ինանսէ մախսուս օլմագ իւզրէ տէ մուայենէխանէլեր մէվճուտ տրը. էճզախանէտէ պուլրնան ալեաթ վէ էտվաթը ֆէնընյէտինրն միւքէմմէլիյէթի սէպպի իլէ եէկեեանէ տէհրիմէյէ չայան օլան (թահլիլխանէ) իսէ ճանիպը հիւքիմքը Սէնիյէտէն էվրօբատա տօգուզ սէնէ թահսիլ իթտիրիլտիքտէն սօնրա իլգ տէֆա օլարագ քիմիակիր տրբլօմասընը իհրազ իլէ չէհրիմիզէ ավտէֆ իթմիշ օլան Մէքքէսը Թրպիէի Շահանէ քիմիակիր մուալիմէրինտէն Տօքթօր Անտրա Հիւսէյին պէյին եէսը իգթիտար վէ քիֆայէթինէ Թէսլիմ իտիլմիշ տիր. մուամիլէյին ֆէնընը թահլիլտէքի իգթիսարը պուրաճա նասրլ մալիսմ իսէ, էվրօբաճատա օ տէրէճէ մարուճ տրը, մուամիլէյի պէտէնը ինանտա միւհրաճը թահլիլ հէր նէ վարէ իսէ, անը քէսմալը իհթիմամ իլէ պիթթահլիլ աթըպպաա իհղար վէ պինայէն ալէյ աթըպպայի մուամիլէյհիմին իշլերինի պիր գաթ տահա Թէսիլ իթմէքտէ օլտուղը կիպի մէրի օլան մատէնի նէպսաթի հէր նէվ մէվատտրը տախի սուրէթը միւքէմմէլէտ Թահլիլ վէ իհղար իթմէքտէ տիր։ 8—8

ՍԻՆԿԷՐԻ

ՃՇՄԱՐԻՏ ԿԱՐԻ ՄԵՔՔԵՆԱՆԵՐԸ՝ ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐՆ ԵՆ ԲՈՎԱՆԴԱԿ ԱՇԽԱՐՀԻ ՄԷՋ

Սինկէրի ընկերութիւնը իր հռչակաւոր մեքենաներէն մինչեւ ցարդ 18 միլիոն մեքենայ ծախած է։

Սինկէրի ընկերութիւնը զանազան արուեստանոցներու մէջ 400է աւելի չքաղքամ և պատուոյ մրցանակ առած է։

Սոյն անհուն յաջողութիւնը զոր և ոչ մէկ ուրիշ ընկերութիւն կարողացած է ձեռք բերել, Սինկէր մեքենայից գերազանցութեան արդիւնքն է։

Կեղծիքէն զգուշացէք. Սինկէրի ճշմարիտ մեքենաները կը կրեն իրենց վրայ դիմաց զետեղուած յատկանիշը և կը ծախուին միմիայն ի վաճառատանց

Ժ. ՆԱՅՏԼԻՆԿԷՐի

ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ ՎԵՀԱՓԱՌ ՍՈՒԼԹԱՆԻ, ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ԱՐՔԱՅԻՆ, ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ԻՇԽԱՆԻ, ԵՒԼՆ.

Արեւելքի համար ընդհանուր վարչութիւն, Բերա, Գում-գապուի փողոցին անկիւնը գտնուած չէնքը։

Վաճառատունք ի Պոլիս՝ Բերա, Մեծ փողոց, Կալաթա Սէրայի Լիսէին դիմաց։ Ղալաթիա՝ Գարտքէօյ թրամվէյի կայարանին դիմաց։ Պոլիս՝ Սուլթան Համամ և Սուլթան Պայազիտ։ Մանաւանդ՝ գաւառաց բոլոր քաղաքներուն մէջ։

ՏԻՐԻՆԿ

ՊՈՒՇՄԷԵԷ ՍԱԽՍՈՒՍ ՏԻՐԻՆԿ ՆԱՄ

ՍԱԼԷԱԹ ՈՒ ԷՏԷՎԱԹ

Պու ֆապրիգա՝ Բարիզին 1900 Էքսբոզսիոնունտա 23 միտալա իլէ 16 պէօյիւք միւքեաֆաթա նարլ օլմուշ տրը։

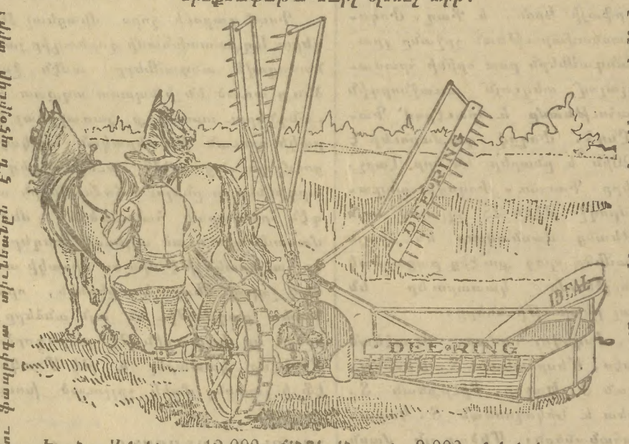

Եւ լաւագոյն Սալիսիյա 12,000 ֆրանկէն սկսեալ 9,000 ֆրանկէ վար տրը։

1901

Իլթէ եէնի պիր ասրրա տուխսուլ էյլէտիք։ Միրուր իսէն զէման՝ չիմաի զէրեմ ոէնէյի կէչմիշ, պլինաէն ալէյ՝ վուգուտթը թարիխիեէ սրրասընտա գայտ օլուճմուշ տրը։ պրօ տէվրին Թէրագգրյեաթը՝ ալէյ ումամ չաեանը հայրէթ պիր տէրէէեաէ տրը։ Մաքինա մարիֆէթի իլէ պիտիմք ֆէվգ էլ ատէ պիր թէթերագգը տէեիմ մի։ 1858 սէնէսինտէ «Մարշ» նամ թրրքան մաքինասընին իճատրնտան պէրու պու ամէ տէկին սանատթը մուհիմմէի մէգզուրէտ կէրէք Ամէրիգատա վէ կէրէք ուրնեանին հէր պիր թարաֆընտա էն միհիմմ պիր մէվգը թումմուշ օլան ֆապրիգա՝ Տիրինկ վէ գուսրանիասը օլուպ, իմալ էյլէսիեի մաքինալարը սաթուն ալանլարին հատտա ու հիսապը եօգ տրը։

Իսթէհնէյէրէ պաթալոկ տէֆթէրիմիզի մէճճանէն կէօնտէրիրիզ։ Մէզգիւր տէֆթէրտէ պիյմէկ մախսուս

«Իտիալ Տիրինկ» նամ տէմէթ իթմէ «Իտիալ Տիրինկ» նամ թրրքան
» » » օրուգ պիյմէ » » » թրրմրգ

կիպի միւխթէլիֆ իւլ ճինս մունթազամ մաքինալարրմրզրն բէսմէրի մէվճուտ վէ իչպու մաքինալար՝ միւպալաղասրզ վէ ճիտտի սուրէթտէ թարաֆընմրզտան թարիֆ իսթիմիշ տրը։

Պու մաքինալարրն եէկեանէ տէյօղիթօսը՝ Տէրսէտատէթտէ Կալաթատա Գէորգ պէյ խանընտա 1, 2, 3 Ն՝ ի մաղազալարտա, Մ. Սիտնէյ Նովէլ վէ գումանիասը տրը։

ՈՒԷՍԹԴԸՐՆ

ԲԱՐԼԱՄԷՆԹՕՆԷՆ ԳԱՐԱՐԸ ՄԱԽՍՈՒՍՏՑԼԻ ԹՕՐՕՆԹՕ ՎԷ ԼՕՆՏՐԱՏԱ

1851ՏԷ ԹԷԼՍԻՍ ՕՂԻՆՄԸՐԵՆ

ԵԱՆԱԸՆԱ ԳԱՐՃԸ ԻՆՍԻՒԼԻՋ ՍԻՍՈՒՐԹԱ ԳՈՒՄԲԱՆԵԱՍԸ

Թազմին օլուճան զիյանլարրն մէճմուռ	իսկ. լիրա	6,000,000
Մէվճուտ ազչէ վէ հասրլարթը սէնէվիյէ	» »	1,250,000
Ֆեամիլէն թէէռիյէ օլուճմուշ սէրմայէ	» »	410,000

Թուրքիա չիպէսինին միւտիրի ումումիսի. ԳԱՍՏՈՆԻԱՆԹԱՆՈՒՐ Իսթանպոլ, Պահճէ Գարու, Անանիտատի ծան, Ն՝ 20, 21, 22.

Թաշրալարտա իշկիւզար վէ միւթէպէլի աճէնթէլէր արանրլմագտա տրը

ԻՄԹԱՐ.— Շէհրիմիզին էն մասարուճ ֆրանսբզ վէ Ամսան գումանիալարրն սերմայէսի հասրլարթընա նիսպէթէն 100 % օլուռզը հալտէ Ուէսթըրընի 125 % տիր։ Իշթէ պու հագիգաթ Ուէսթըրն բաղիպլէրինէ թէֆէվվիւզ իթտիրմէյէ էն պէօյիւք թէէմինաթ տրը։

ՄԱՄՈՒԼԱԹԸ ՏԱԽԻԼԻՑԵԷՄԻԶՏԷՆ ՀԱՄԻՏԻՑԵԷ ՖԷՍԼԷՐԻ

Սայէի Շահանէտ Սթանպօլտա Ֆէրիքէօյինտէ Թէէսխ իթտիկիմիզ «Համիտիյէ» ֆէս ֆապրիգասը մամուլաթը՝ էվրոբա մալլարընտան գաթ գաթ իսթիւն վէ մէթին վէ զարիֆ օլուռզը կիպի, ֆիյաթճատա էվվէլն պուլունարզը ճիէթլէյէ. տախիլի մամուլաթըմրզն բէվանրնը թէէմին իթմէք արզուռնտա պուլրնան ալեաթ վէ էտվաթը ֆէնընյէտինրն միւքէմմէլիյէթի սէպպի իլէ եէկեեանէ տէհրիմէյէ չայան օլան (թահլիլխանէ) իսէ ճանիպը հիւքիմքը Սէնիյէտէն էվրօբատա տօգուզ սէնէ թահսիլ իթտիրիլտիքտէն սօնրա իլգ տէֆա օլարագ քիմիակիր տրբլօմասընը իհրազ իլէ չէհրիմիզէ ավտէֆ իթմիշ օլան Մէքքէսը Թրպիէի Շահանէ քիմիակիր մուալիմէրինտէն Տօքթօր Անտրա Հիւսէյին պէյին եէսը իգթիտար վէ քիֆայէթինէ Թէսլիմ իտիլմիշ տիր. մուամիլէյին ֆէնընը թահլիլտէքի իգթիսարը պուրաճա նասրլ մալիսմ իսէ, էվրօբաճատա օ տէրէճէ մարուճ տրը, մուամիլէյի պէտէնը ինանտա միւհրաճը թահլիլ հէր նէ վարէ իսէ, անը քէսմալը իհթիմամ իլէ պիթթահլիլ աթըպպաա իհղար վէ պինայէն ալէյ աթըպպայի մուամիլէյհիմին իշլերինի պիր գաթ տահա Թէսիլ իթմէքտէ օլտուղը կիպի մէրի օլան մատէնի նէպսաթի հէր նէվ մէվատտրը տախի սուրէթը միւքէմմէլէտ Թահլիլ վէ իհղար իթմէքտէ տիր։

Զիյրտէ մուհարբէր մանալլէրտէ բիսկիլիսիզ օլտուղը հալտէ, մագթու ֆիյաթլարլա սաթըլմագտա տրը։

Իչի թիպէթի զայէթ գուլլանըլը ֆէս՝ պէհերի 5 զ.,

Իչի հաբրլը զայէթ գուլլանըլը ֆէս՝ պէհերի 8 զ.,

Իչի իբի գաթը զայէթ գուլլանըլը ֆէս՝ պէհերի 10 զ.,

Իչի աթլասը զայէթ գուլլանըլը ֆէս՝ պէհերի 13 զ.,

Մահալը ֆիւրուխթը. — Սթանպոլտա Համիտիյէ ճատտէսինտէ Ֆիչիչք Իսմայիլ Բաշա խանը ալթընտա Ն. 17, Տիւրբալէր արաարնտա Ն. 71, Ագսէրայտա Եէնիլի Թուլումպա մէյտանընտա Ն. 101, Շիշլիտէ Օսման պէյ կազինոսը ճիվարընտա ֆապրիգամրզ Բանթանտա, Պէշիքթաշտա Ճատտէի Բէպիրտէ Տօգթ. Գրիսեան էֆ.նին խանէսի թանիթնտա վէ Իսկիւտարտա Հարդալի քէպիրտէ 44 նիմէրօտա վէ Պալատ իսկէլէսինտէ 3 վէ 5 Ն՝ մաղազալարտա սաթըլմագտա տրը։

Ֆէսլէրիմիզ գերրլուպ պօղուտուզը թագտիրտէ չիպէլէրիմիզին հէր հանկրընա միւրաճաաթ օլունուրսա, եէնի պիր ուսուլտէ մէճճանէն գալըպանաճաղը միհեթէյէ միւթերիլէրիմիզէ իլան իտէրիզ։